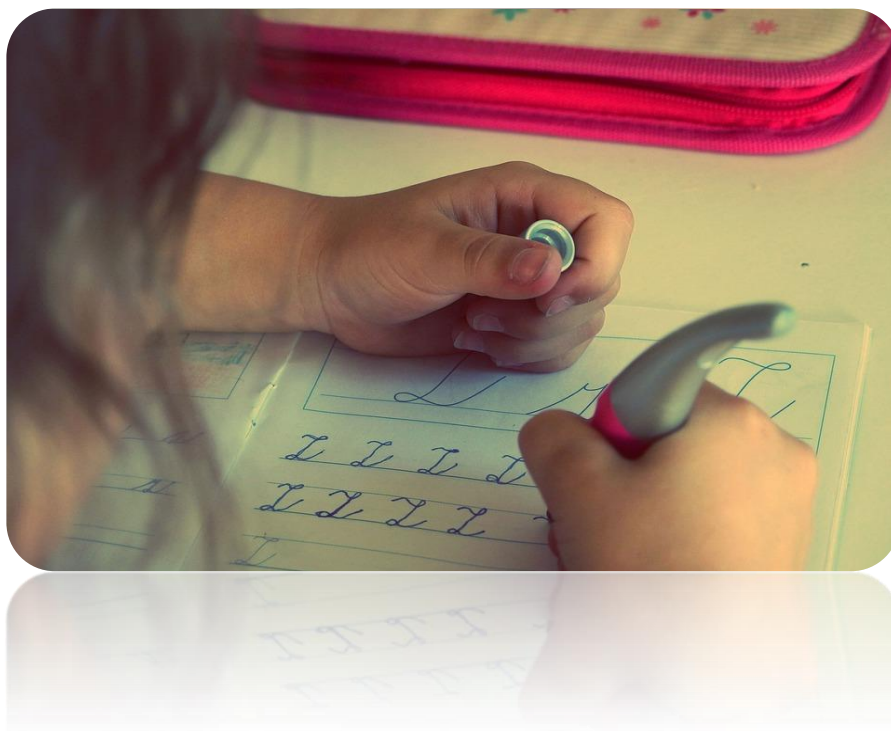

TEMELE PENTRU ACASĂ

consultare națională privind rolul, consistența și eficiența
temelor pentru acasă

CUPRINS

SINTEZA.....	3
1. METODOLOGIE	11
2. REZULTATELE CONSULTĂRII	12
2.1. Opinii ale actorilor școlari privind rolul temelor pentru acasă.....	12
2.2. Opinii ale actorilor școlari privind timpul alocat temelor pentru acasă	16
2.3. Practici privind tipurile de teme pentru acasă	21
2.4. Practici privind valorificarea temelor pentru acasă în predare-învățare-evaluare .	26
2.5. Dificultățile și provocările elevilor în legătură cu tema pentru acasă	29
2.6. Recomandări ale actorilor investigați.....	38
3. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	42
ANEXE	44

Autori:

Angela **ANDREI**, Magdalena **BALICA**, Paul **BLENDEA**, Irina **BOERU**, Carmen **BOSTAN**,
Petre **BOTNARIUC**, Ana-Maria **DALU**, Laura **CĂPIȚĂ**, Luminița **CĂTANĂ**, Ciprian
FARTUȘNIC, Andra **FĂNIȚĂ**, Irina **GEANĂ**, Irina **HORGA**, Mihai **IACOB**, Oana **IFTODE**,
Angela **MIHĂILESCU**, Adrian **MIRCEA**, Corina **NEACȘU-DALU**, Cornelia **NOVAK**, Andreea
SCODA, Speranța **ȚIBU**, Lucian **VOINEA**

Institutul de Științe ale Educației

București, Decembrie 2017

SINTEZA

Raportul de față prezintă principalele rezultate ale consultării publice privind temele pentru acasă ale elevilor, desfășurată în perioada 7-20 noiembrie 2017, la inițiativa Ministerul Educației Naționale. Consultarea a avut ca obiective corectarea unor disfuncționalități semnalate și identificarea unor noi abordări în ceea ce privește rolul acestor sarcini ale elevilor.

La consultare au participat completând un chestionar online un total de **70.952** de actori din învățământul preuniversitar: **27.383 părinți** (84%, mame), **32.786 de elevi** și **10.783 de profesori** din toate județele țării. În ciuda numărului foarte mare de respondenți, eșantionul nu are o structură similară celei din populația totală, existând unele dezechilibre cu privire la: mediul de rezidență (mediul urban fiind suprareprezentat); nivelul de învățământ (învățământul primar este subreprezentat); distribuția pe genuri și pe rezultate școlare ale elevilor (elevii cu medii peste 7 sunt suprareprezențați).

REZULTATE

OPINII PRIVIND ROLUL ȘI IMPORTANȚA TEMELOR PENTRU ACASĂ

- 1. Profesorii, elevii și părinții se raportează diferit la temele pentru acasă, atât în ceea ce privește rolul temelor în învățare, cât și în ceea ce privește conținutul și durata acestora.** Cadrele didactice susțin cu prioritate efectele pozitive ale acestora, în timp ce elevii și părinții menționează, în ponderi mai mari, riscuri sau chiar efecte negative ale temelor pentru acasă.
- 2. Profesorii dau teme pentru consolidarea și aprofundarea celor învățate în clasă, în timp ce elevii și părinții își doresc teme diferențiate, creative, care să îi provoace și care să presupună muncă de echipă.** Cele mai importante roluri acordate temelor pentru acasă de către cadrele didactice sunt acelea de consolidare a activității derulate la clasă (57,6%), de aprofundare a celor învățate în clasă (34,1%) și într-o măsură mai redusă de transfer al achizițiilor în contexte noi de învățare (19,4%). Încurajarea învățării în timpul liber, dezvoltarea abilităților de a căuta, a selecta și a organiza informații relevante și promovarea competențelor de lucru în echipă prin sarcini de grup par a fi însă aspecte mai puțin importante în realizarea temelor pentru acasă, în viziunea profesorilor (5-10%).
- 3. Elevii și părinții investigați (75-80%), consideră că temele sunt adesea prea obositoare și prea multe și că acesta consumă o mare parte din timpul liber.** Un alt efect negativ al temelor pentru acasă face referire la faptul că acestea conduc la neliniște, îngrijorare, stres. Această afirmație este susținută cu prioritate de către părinți (70,7%) și de către elevi (67,8%) – în ponderi mai ample la liceu și la gimnaziu, unde și complexitatea temelor este mai mare. O pondere redusă dintre profesori (27%) sunt de aceeași părere – cel mai probabil, ca urmare a faptului că nu chestionează acest aspect la nivelul elevilor.
- 4. Toate categoriile de actori școlari investigați sunt de acord, în mare măsură, că temele ajută la o mai bună înțelegere a ceea ce se predă la școală și că rezolvarea acestora reprezintă o condiție pentru a lua note bune.** În același timp, în proporții relativ asemănătoare, elevii și

părinții sunt de acord că temele sunt adesea prea dificile, raportat la explicațiile primite în clasă și la contextele de exersare realizate cu sprijinul profesorilor.

5. **Aproape 80% dintre părinți afirmă că elevii au nevoie de sprijin în rezolvarea temelor.** Profesorii se declară mai degrabă în dezacord cu această opinie. Diferențele cele mai ample între răspunsurile cadrelor didactice și cele ale elevilor și părinților se remarcă cu privire la aprecierea măsurii în care temele sunt inovative sau mai degrabă repetitive. Astfel, ponderi de peste 70% dintre elevi și părinți consideră că temele sunt adesea repetitive, monotone și, astfel, plictisitoare. La pol opus, mai puțin de 10% dintre profesori declară că nu un astfel de feedback de la elevi. Cu siguranță, din punct de vedere didactic, temele nu pot fi întotdeauna inovative și presupun un efort de repetiție, de exersare în condiții de similaritate etc. pentru consolidarea rezultatelor învățării. Cu toate acestea, ponderea amplă a răspunsurilor elevilor semnalează că monotonia nu constituie un factor încurajant al învățării și nici nu susține motivația de raportare pozitivă la temele pentru acasă.
6. **Fetele și băieții se raportează la teme în moduri diferite.** La nivel general, ponderea elevilor care susțin efectele pozitive ale temelor este mai mare în rândul fetelor, comparativ cu băieții.

TIMP ALOCAT TEMELOR PENTRU ACASĂ

7. **Perspectiva profesorilor.** În acord cu declarațiile profesorilor, elevii primesc teme ce necesită mai mult timp la disciplinele care au un număr mai mare de ore/săptămână în planurile-cadru de învățământ. Mai mult de jumătate dintre profesori declară că nu dau teme pentru vacanță.
8. **Perspectiva elevilor.** O treime dintre elevi lucrează peste 3 ore zilnic pentru rezolvarea temelor scrise, iar jumătate dintre aceștia, de 1-3 ore zilnic. La acest timp se adaugă și învățarea conținuturilor predate în clasă, care solicită, de asemenea, ponderi semnificative de timp. 60% dintre elevi au declarat că primesc teme obligatorii pentru vacanță. Zilele de sfârșit de săptămână sunt utilizate cu rol semnificativ în pregătirea pentru următoarea săptămână de școală.
9. **Perspectiva părinților** privind timpul necesar copiilor lor pentru a rezolva temele pentru acasă susțin îndeaproape declarațiile elevilor.

PRACTICI PRIVIND TEMELE PENTRU ACASĂ

10. Un procent semnificativ al profesorilor respondenți consideră că temele pe care le dau elevilor pentru acasă vizează în mare măsură **utilizarea de către elevi a achizițiilor din clasă**. Într-o măsură mult mai mică, temele pentru acasă presupun căutarea de informații noi, din surse diverse. Aceeași practică este confirmată și de către elevi. Cei mai mulți dintre aceștia (42,1%) spun că în rezolvarea temelor pentru acasă se bazează exclusiv pe informația primită la clasă la ora respectivă și mult mai puțini elevi accesează alte informații, fie din orele anterioare (27,4%), fie din surse suplimentare indicate de profesori (13,5%) sau căutate independent (12%).
11. **Temele pentru acasă dovedesc un nivel scăzut de individualizare a procesului educațional**, de adaptare la nevoile personale și de încurajare a aprofundării în funcție de preferințele personale. Astfel, în cele mai multe cazuri profesorii nu oferă niciodată sau doar rareori teme diferite pentru elevii cu dificultăți în învățare (82,1%), *teme la alegere, dintr-o listă dată* (84,6%),

teme suplimentare, neobligatorii (67,1%). Tipologia temelor pentru acasă este dominată de **temele obligatorii, comune pentru toți elevii** (67%), urmate, la mare distanță, de *temele diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare* (17,8%), în timp ce *temele diferențiate, cu rol de aprofundare, pregătire pentru concursuri, olimpiade* etc. sunt utilizate în procentaj de 9,4%.

- 12. Elevii apreciază în mod special temele care au o componentă de cooperare cu alți elevi (32,8%).** Aplicațiile practice (desene, colaje, machete, etc.) sunt în topul preferințelor (29,9%), dar acest lucru trebuie înțeles și prin prisma diferențelor care apar în funcție de vârstă. Dacă aproape 40% dintre elevii de ciclu primar le apreciază, proporția scade spre 25% pentru elevii din anii terminali de liceu.

PRACTICI PRIVIND VALORIFICAREA TEMELOR PENTRU ACASĂ ÎN PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

- 13.** Atunci când dau teme pentru acasă cei mai mulți dintre profesori oferă explicații privind modul concret în care trebuie realizată tema și doar într-o proporție mică oferă sarcini de lucru alternative, din care elevii pot alege.
- 14.** Potrivit elevilor și profesorilor respondenți, verificarea temei pentru acasă se face preponderent în următoarea oră, observație valabilă pentru toate nivelurile de învățământ și disciplinele analizate. O mică parte dintre profesori recunoaște că nu are timp pentru verificare regulată a temelor, aspect confirmat și de răspunsurile „nu ne verifică” provenite de la elevi. O posibilă explicație ar putea fi obținută prin analiza factorilor care influențează acest proces: numărul elevilor în clasă, supraîncărcarea profesorilor cu sarcini administrative etc. În verificarea temelor pentru acasă predomină abordarea frontală (cu toată clasa). Verificarea individuală și prin sondaj. Este mai frecventă în învățământul primar. Pe măsură ce vârsta elevilor respondenți crește, scade ponderea verificării individuale. În învățământul primar, accentul cade pe controlul caietelor, fiind urmat, descrescător, de testele scrise și de discutarea dificultăților.
- 15.** În activitatea didactică, temele pentru acasă sunt valorificate de aproape trei sferturi dintre profesori pentru a oferi feedback elevilor în legătură cu învățarea și doar într-o măsură mult mai redusă ca formă de feedback pentru îmbunătățirea propriei activități didactice.

DIFICULTĂȚILE ȘI PROVOCĂRILE ELEVILOR ÎN LEGĂTURĂ CU TEMA PENTRU ACASĂ

- 16.** Profesorii semnalează faptul că un număr tot mai mare de elevi nu își mai fac temele - deloc ori parțial - sau o fac cu o ritmicitate mai redusă și cu o calitate precară. O parte dintre profesorii consultați scriu că se confruntă cu refuzul multor elevi de a mai efectua temele, chiar dacă acestea nu ar fi nici dificile, nici numeroase, din pricina demotivării pentru tot ceea ce înseamnă școală și studiu. Unii profesori semnalează practici ale elevilor de a lua temele de pe internet de-a gata, de a copia unul de la altul sau din alte surse. La acestea sunt adăugate scuzele frecvent auzite de la elevi: „nu am știut că astăzi trebuie să aduc portofoliul, am încurcat caietele, mi-am lăsat caietul acasă etc.”.

17. Multe voci din rândul cadrelor didactice care au răspuns chestionarului îi consideră pe părinții elevilor principalii vinovați pentru că nu valorizează și nu sprijină, în măsura în care ar fi necesar, aceste activități. Se acuză faptul că cei mai mulți dintre părinți sunt indiferenți, că manifestă o atitudine necooperantă, (*"atitudinea anti-învățare"*, o numește unul dintre profesori) și o mentalitate refractară la educația școlară, deci și la dificultățile școlare ale elevilor, mai ales în mediul rural.
18. Există practici ale unor profesori de a stabili anumite acorduri cu elevii, de exemplu de a mări o notă dacă se fac temele frecvent sau de a scădea nota la oral dacă sunt, de exemplu, mai multe teme neefectuate. Unii profesori constată că elevii lor doresc un anumit tip de teme mai antrenante și mai dinamice, care presupun lucrări efectuate în cooperare sau realizarea unor portofolii.
19. Pe de altă parte, elevii se plâng de dificultatea temelor, de faptul că sunt prea multe și obositoare, de lipsa timpului necesar. De cele mai multe ori, copiilor, mai ales acelor din clasele primare, le este greu să rezolve temele pentru acasă, pentru că, fie nu le este clară cerința problemei, fie nu au urmărit, nu au înțeles sau nu au reținut informațiile și explicațiile date la școală și atunci nu știu cum să le aplice acasă. Astfel, 49% dintre elevi se plâng când temele sunt prea multe, aproape 60% când temele sunt prea dificile; 16,6% când nu le este clar ceea ce trebuie să facă, 40% când nu le place materia; 27% când nu au note bune la acea materie, 7,4% când nu agreează profesorul care predă sau 16% când nu se simt capabili.
20. **Alte dificultăți semnalate de elevi în realizarea temelor pentru acasă:**
- lipsa utilității imediate sau de perspectivă (*"nu ajută la nimic"*, spun unii elevi), faptul că ar fi neinteresante, prea lungi ori prea dificile sau, dimpotrivă, foarte ușoare și cu un nivel de dificultate scăzut, monotone și repetitive, inutile;
 - teme date de pe-o zi pe alta, exerciții greșite, deși au fost selectate de profesor sau depășind nivelul aplicațiilor discutate în clasă, ori care nu au legătură cu tema respective; temele nu sunt dimensionate corect, așa că unii elevi susțin că timpul necesar rezolvării lor este insuficient;
 - comportamentul profesorului, atitudinea nepotrivită față de unii elevi (*"comportamentul profesorului te face să urăști materia"*), corupția, lipsa unor explicații potrivite (*"nu știu să explice"*), sunt neinteresați de problemele elevilor;
 - profesorii nu evidențiază/nu laudă/nu ascultă elevii din aceste teme, ceea ce ar fi un comportament așteptat;
 - elevii sunt obosiți, stresați mai ales atunci când *"profesorul atrage atenția că sunt greșeli"*, *"simt descurajare"* pentru că nu știu să facă anumite teme.
21. În opinia părinților, **gradul ridicat de dificultate a sarcinilor de lucru** se degajă categoric drept cel mai răspândit motiv (60% dintre părinții respondenți). Cele mai dificile teme, în opinia părinților, apar a fi cele din gimnaziu, clasele a V-a și a VI-a, adică după ce se face trecerea, de foarte multe ori abruptă și nu lipsită de consecințe, de la cerințele și modul specific de lucru din învățământul primar, către exigențele de cu totul altă factură pe care le impune intrarea în ciclul gimnazial. Părinții sunt de părere că temele ar trebui diversificate, în unele situații sau la anumite materii, astfel încât elevul să nu se plictisească, ci să poată găsi în ele o stimulare și chiar o plăcere cognitivă. Cu toate acestea, cei mai mulți părinți afirmă că sunt repetitive (23,8%) și plictisitoare.

22. Majoritatea părinților susțin că elevii nu se pot descurca numai pe cont propriu pentru rezolvarea temelor pentru acasă și, în acest sens, caută sau, cel puțin, simt nevoia de ajutor de la diverse persoane. Așa cum era de anticipat, părinții înșiși (sau alt membru din familie) sunt aceia la care copiii apelează înainte de toate. În peste un sfert din totalul răspunsurilor, părinții consultați admit că trimit responsabilitatea sprijinului educațional suplimentar către profesorii meditari – cu o diferență semnificativă previzibil mai ridicată pentru cei din mediul urban, față de cei de la sat, mult mai lipsiți de astfel de mijloace.

23. Părinții își ajută copiii în rezolvarea temelor pentru acasă punând în acțiune diferite mijloace, forme și grade de implicare. Dintre acestea, cele mai frecvente sunt:

- Ajutorul punctual (punctiform) și ținut acolo unde sprijinul este solicitat sau unde părintele mai implicat depistează punctele slabe și obstacolele de înțelegere, de aplicare sau de realizare (execuție) - 58,4% dintre părinți. Părinții din mediul urban sunt semnificativ mai implicați decât cei din mediul rural - aproape 60% dintre ei declară că oferă cel puțin acest ajutor - precum și părinții elevilor din școala primară și ai celor de la început de gimnaziu, față de cei din anii terminali ai gimnaziului și de la liceu.
- Explicații suplimentare care clarifică cerințele unei teme (55%). Părinții din mediul urban sunt mai implicați, comparativ cu cei din rural și mai frecvent în clasele primare (la clasele I și a II-a procentajul este de peste 66%), decât la alte niveluri de învățământ (la liceu numai 32% dintre părinți spun că mai oferă explicații elevilor);
- Simpla verificare a efectuării temelor (44,4%), ca formă minimală de angajare care presupune mai degrabă funcția unui control formal de execuție și care nu vine ca modalitate de ajutor pentru depășirea dificultăților, însă care, dacă este bine exercitată, poate oferi oportunități utile părintelui de conștientizare a problemelor pe care le întâmpină copilul, pentru a căuta soluții. Și aici se constată, din partea părinților, dezangajarea treptată, odată cu înaintarea în anii de studiu a elevului.
- Ajutorul acordat la documentări pe anumite teme (43%) sau la realizarea unor produse, teme practice (32%) sau la temele complexe, de sinteză (26%).

RECOMANDĂRI ALE ACTORILOR INVESTIGAȚI CU PRIVIRE LA VOLUMUL ȘI ROLUL TEMELOR PENTRU ACASĂ

Este sau nu nevoie de un act normativ care să reglementeze rolul temelor pentru acasă și timpul necesar efectuării acestora?

Opiniile cadrelor didactice sunt polarizate: o parte consideră că temele pentru acasă trebuie să beneficieze de o reglementare juridică pentru o raportare la un cadru comun, evitându-se astfel excesele legate de volumul temelor, gradul de dificultate, timpul necesar efectuării acestora etc.; la polul opus se situează profesorii care consideră că această chestiune trebuie să fie și poate fi gestionată de către profesioniști – cadrele didactice, în funcție de particularitățile fiecărei clase de elevi, reglementarea acestei problematice fiind văzută drept o constrângere a libertății de acțiune a profesorilor, propunând în consecință, abrogarea actului normativ care reglementează temele pentru acasă în învățământul preuniversitar; varianta considerată optimă de către cadrele didactice

care împărtășesc această din urmă opinie o constituie elaborarea unor ghiduri sau a unor metodologii care să cuprindă recomandări referitoare la temele pentru acasă (rol, importanță, volum optim în funcție de nivelul de studii, de particularitățile psihologice, cognitive aferente fiecărei vârste etc.), pe discipline și, eventual, niveluri de învățământ.

Propuneri pentru completarea cadrului actual de reglementare - Ordinul nr. 5893/2016

- acordarea unei atenții speciale nu doar tehnicilor de învățare independentă, care contribuie la formarea unor deprinderi de rezolvare independentă a unor sarcini, transferabile în efectuarea temelor pentru acasă, ci și tehnicilor de lucru în echipă, care contribuie la exersarea competențelor de comunicare, negociere, management al timpului etc. – competențe transferabile în realizarea unor teme de grup, colective;
- stabilirea unor teme pentru acasă cu caracter interdisciplinar sau trans-disciplinar;
- alternarea temelor clasice, tradiționale cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală (proiecte, machete), având în vedere preferințele și interesul elevilor pentru astfel de teme;
- diferențierea între teme zilnice și teme cu termen mai lung de realizare (săptămânal, bilunar, lunar, semestrial), pentru formarea/dezvoltarea abilităților și competențelor elevilor legate de managementul timpului, a responsabilității etc.;
- adaptarea temelor la particularitățile de vârstă ale elevilor (nu doar în privința timpului alocat, ci și a nivelului de înțelegere, gradului de dificultate etc.);
- obligativitatea investigării opiniilor, atitudinilor și percepțiilor elevilor în legătură cu temele pentru acasă, prin aplicarea periodică a unor chestionare tematice (reprezintă o sursă de informații extrem de utilă pentru profesori, pentru reglarea volumului temelor, cunoașterea gradului de dificultate perceput, a interesului elevilor pentru realizarea temelor etc.); monitorizarea diverselor aspecte legate de temele pentru acasă, prin feed-back periodic de la elevi, părinți și profesori;
- utilizarea unor instrumente pentru monitorizarea și limitarea temelor pentru acasă, la fiecare disciplină, pentru cunoașterea timpului estimativ necesar efectuării acestora, care să sprijine cadrele didactice în stabilirea realistă a temelor: menționarea volumului temei și a timpului mediu necesar (ex. caietul/jurnalul/graficul clasei, disponibil/accesibil pentru toți profesorii care predau la clasa respectivă).

Detalierea/nuanțarea dispozițiilor cuprinse în actul normativ în vigoare

Referitor la rolul temelor pentru acasă:

- stabilirea unor teme pentru acasă relevante, care să sprijine elevii în formarea/dezvoltarea de competențe, deprinderi etc.;
- evitarea temelor care presupun exerciții repetitive, bazate pe utilizarea aceluiași tip de algoritm sau care apelează exagerat la memorie;
- stabilirea mai multor teme care stimulează curiozitatea, implică imaginația, originalitatea, creativitatea și inovația; temele trebuie să fie atractive, să reprezinte o provocare și nu o povară;
- reducerea volumului temelor pentru acasă și a gradului lor de dificultate – desfășurarea activităților de învățare în timpul orelor de curs și mai puțin acasă (focalizare pe dimensiunea calitativă a temelor și nu pe cea cantitativă); existența unei concordanțe între activitatea de la clasă și tema pentru acasă;
- stabilirea diferențiată a temelor pentru acasă, astfel încât fiecare elev să poată efectua tema în acord cu nivelul său de pregătire, interesul pentru disciplina respectivă etc.;

- exersarea, la orele de curs, a unor exerciții/probleme asemănătoare cu cele propuse în tema pentru acasă, pentru a fi accesibile și realizabile și de către elevii care nu beneficiază de ajutorul familiei sau de pregătire suplimentară privată (meditații).

Referitor la timpul necesar efectuării temelor:

- limitarea timpului necesar pentru efectuarea temelor, pentru toate disciplinele; reglementarea unui timp maxim de pregătire; propunerile referitoare la timpul maxim de pregătire variază între 10-20 minute/disciplină, nedepășind 2 ore/zi pentru toate disciplinele;
- stabilirea temelor pentru acasă cu luarea în considerare a timpului zilnic petrecut de către elevi la școală (la orele de curs), a timpului pentru activități extrașcolare (activități sportive, cultural-artistice, științifice, de recreere etc.), a timpului semi-impus (pentru hrană, igienă, drum locuință-școală etc.), pentru asigurarea unui stil de viață echilibrat.

Recomandări privind conținutul temelor pentru acasă

- conștientizarea de către profesori a nevoii elevilor de a primi și teme pentru acasă diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare, teme la alegere și teme opționale, care să țină cont de nevoile, interesele și preferințele elevilor;
- alternarea temelor clasice, tradiționale cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală și cu cele care facilitează cooperarea între elevi;
- creșterea numărului de aplicații practice incluse în temele pentru acasă în general, cu precădere pentru elevii din ciclul primar;
- păstrarea temelor de rezolvare de exerciții și probleme ca mecanisme de formare a priceperilor și deprinderilor la ciclul primar, în timp ce pentru ciclurile gimnazial și liceal recomandarea ar merge înspre teme mai complexe precum lucrări/ referate, portofoliile sau scrierea de eseuri/ compuneri.

Alte recomandări

- generalizarea programului "Școală după școală", în toate unitățile de învățământ - realizarea temelor integral în școală, după orele de curs, cu posibilitatea de sprijin din partea cadrelor didactice; includerea activităților extrașcolare – cursuri, consiliere, activități recreative etc.;
- problematica reprezentată de necesitatea temelor pentru acasă trebuie analizată în contextul corespondenței între programe școlare – manuale – gradul de dificultate al subiectelor de la examene/testări/evaluări naționale, la care se adaugă numărul mare al elevilor dintr-o clasă (aproximativ 30 sau peste); aceștia sunt apreciați ca reprezentând factorii care influențează decizia de stabilire a temelor pentru acasă;
- colaborarea între toți factorii interesați – elevi – profesori – familie – comunitate - media, pentru înțelegerea rolului temelor pentru acasă în formarea/dezvoltarea competențelor elevilor.

1. METODOLOGIE

Analiza de față se bazează pe date colectate în cadrul unui demers de consultare publică inițiat de Ministerul Educației Naționale privind temele pentru acasă ale elevilor. Consultarea a avut ca obiective corectarea unor disfuncționalități semnalate și identificarea unor noi abordări în ceea ce privește rolul acestor sarcini ale elevilor.

Demersul consultativ s-a desfășurat în perioada 7-20 noiembrie 2017 și a presupus colectarea de date de la trei categorii de actori educaționali: elevi, profesori și părinți, implicați în toate ciclurile învățământului preuniversitar: primar, gimnazial și liceal. Răspunsurile au fost date prin completarea unor chestionare on-line specifice fiecărei categorii de respondenți, ale căror link-uri au fost făcute publice de către Ministerul Educației Naționale. Astfel, eșantionul colectat este unul de oportunitate, respondenții autoselectându-se în funcție de factori ca interesul lor pentru tema consultării, disponibilitatea de timp și accesul la infrastructura necesară completării unui chestionar on-line. În consecință, rezultatele trebuie privite având în vedere această limită, faptul că eșantionul colectat nu are o structură similară celei din populație.

Prezentăm în cele ce urmează structura eșantionului în funcție de câteva variabile socio-demografice:

- **PĂRINȚI.** Au răspuns la chestionarul on-line **27.383 de părinți**, dintre care marea majoritate, 84%, sunt mame ale elevilor. 13% dintre părinți sunt tați ai elevilor, restul având alte grade de rudenie cu elevii sau fiind asistenți maternali sau alți reprezentanți legali ai acestora. 91% dintre respondenți sunt părinți ai unor copii care învață în mediul urban. În ceea ce privește nivelul de învățământ în care sunt înscriși elevii ai căror părinți au răspuns la chestionar, 44% sunt elevi din învățământul primar, 42% sunt înscriși în învățământul gimnazial, restul de 13% fiind elevi de liceu (61% dintre aceștia studiind în licee teoretice cu profil real).
- **ELEVI.** Respondenții elevi sunt în număr de **32.786**. Și în cazul acestora, un procent considerabil, 80%, învață în școli din mediul urban. 58% dintre elevi sunt fete. Peste jumătate dintre elevi (52%) sunt cuprinși în învățământul liceal, 42% în cel gimnazial și doar 5% sunt elevi în ciclul primar. Jumătate dintre elevii de liceu învață în licee teoretice cu profil real, 24% în licee teoretice cu profil real, 7% în licee vocaționale și 19% în licee tehnologice. Așa cum era de așteptat, un interes mai mare pentru demersul de consultare publică l-au avut elevii cu rezultate școlare mai bune, 62% dintre elevii respondenți declarând că în anul școlar anterior au avut o medie generală peste 9. 25% dintre elevi au avut o medie cuprinsă între 8 și 9, 10% între 7 și 8, pe când doar 4% dintre elevii care au răspuns la chestionar au avut o medie generală sub 7.
- **PROFESORI.** În ceea ce privește cadrele didactice care au răspuns invitației de a participa la consultarea publică, un număr de **10.783 de profesori** au răspuns la chestionarul on-line. Dintre aceștia, 63% predau în școli din mediul urban. Vârsta medie a profesorilor respondenți este de 42 de ani, iar 85% dintre aceștia sunt femei. Doar 5% dintre cadrele didactice predau în învățământul primar, majoritatea (58%) fiind titulari în învățământul gimnazial. 37% dintre profesorii respondenți sunt titulari într-o unitate de învățământ care corespunde învățământului liceal, majoritatea dintre acestea (48%) fiind licee teoretice, iar 38% licee tehnologice.

2. REZULTATELE CONSULTĂRII

2.1. Opinii ale actorilor școlari privind rolul temelor pentru acasă

Actorii școlari – cadre didactice, elevi și părinți – au fost invitați să își exprime opinia cu privire la rolurile pe care temele pentru acasă le au la nivelul învățării elevilor, precum și cu privire la modul în care elevii se raportează la teme.

Rolurile cu care cadrele didactice investesc temele pentru acasă sunt semnificative și promovează importanța acestora din perspectiva susținerii învățării.

Tabel 1. Roluri alte temelor pentru acasă, în opinia cadrelor didactice

Roluri	Total	Rural	Urban
	10783	3974	6809
1. Consolidarea activității derulate în clasă	57,6%	61,2%	55,5%
2. Aprofundarea activității derulate în clasă	34,1%	35,7%	33,1%
3. Dezvoltarea capacității de muncă independentă și de organizare a timpului personal al elevului	32,9%	33,2%	32,7%
4. Dezvoltarea abilităților de autoevaluare a propriilor competențe	27,9%	27,1%	28,4%
5. Transferarea achizițiilor în contexte noi de învățare	19,4%	17,1%	20,7%
6. Stimularea responsabilității pentru propria învățare	19,0%	18,8%	19,1%
7. Stimularea curiozității pentru cunoaștere	18,1%	16,9%	18,9%
8. Stimularea motivației și perseverenței în învățare	11,8%	12,9%	11,2%
9. Încurajarea învățării în timpul liber	9,8%	11,6%	8,8%
10. Dezvoltarea abilităților de a căuta, selecta și organiza informațiile relevante	8,8%	6,5%	10,1%
11. Dezvoltarea competențelor de lucru în echipă, prin sarcinile de grup	5,4%	5,2%	5,6%

Cele mai importante roluri acordate temelor pentru acasă de către cadrele didactice sunt acelea de **consolidare** a activității derulate la clasă (57,6%), de **aprofundare** a celor învățate în clasă (34,1%) și de **transfer** al achizițiilor în contexte noi de învățare (19,4%). Etapele de consolidare și aprofundare sunt importante pentru fixarea cunoștințelor și pentru exersarea celor învățate. Ca urmare, aceste etape de consolidare și aprofundare a învățării par a fi parcurse parțial în ora de clasă (din cauze multiple: supraaglomerarea programelor școlare, numărul mare de elevi dintr-o clasă etc.) și sunt completate/suplinate prin temele pentru acasă. Capacitatea de transfer a cunoștințelor în alte contexte de aplicare este, de asemenea, o abilitate foarte importantă în învățare, ce este exersată prin teme.

Un alt rol important cu care profesorii investesc temele pentru acasă vizează **dezvoltarea unor abilități care țin de competența a învăța să înveți**: dezvoltarea capacității de muncă independentă și de organizare a timpului personal al elevului (32,9%); dezvoltarea abilităților de autoevaluare a propriilor competențe (27,9%).

În același sens, temele pentru acasă au, în opinia cadrelor didactice, un rol important în **dezvoltarea unor atitudini pozitive față de învățare**: responsabilitatea pentru propria învățare (19,0%); curiozitatea pentru cunoaștere (18,1%); motivația și perseverența în învățare (11,8%).

Alte roluri, alocate temelor în ponderi mai reduse (între 5-10%), vizează încurajarea învățării în timpul liber, dezvoltarea abilităților de a căuta, a selecta și a organiza informații relevante și promovarea competențelor de lucru în echipă, prin sarcinile de grup.

Profesorii, elevii și părinții se raportează variat la temele pentru acasă, de la recunoașterea efectelor pozitive ale acestora în planul învățării, la identificarea efectelor negative și a riscurilor.

Tabel 2. Modalități de raportare elevilor la temele pentru acasă, în opinia cadrelor didactice, a elevilor și a părinților

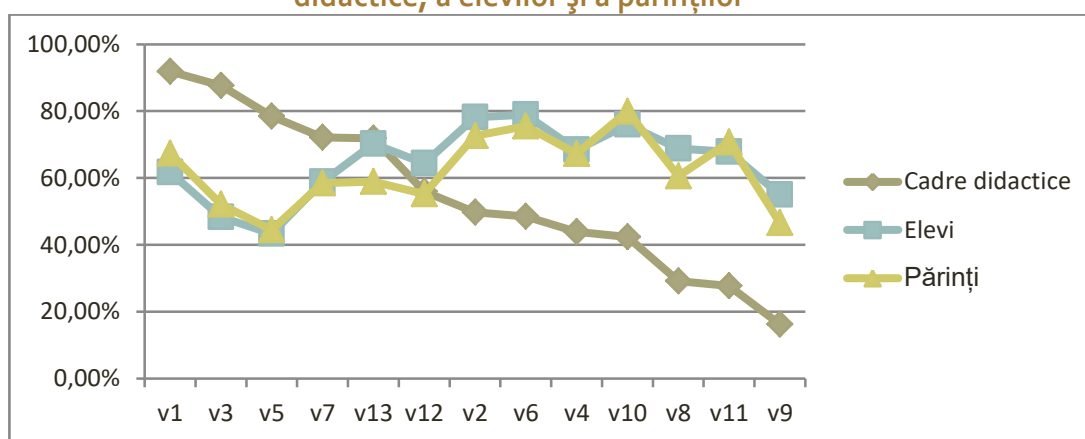
Nr.	Variante răspuns
v1	Temele ajută la mai buna înțelegere a ceea ce se predă la școală.
v2	Temele sunt adesea oboșitoare, prea multe.
v3	Elevii devin mai încrezători în forțele proprii, mai siguri pe ei, prin rezolvarea temelor.
v4	Temele sunt adesea dificile, grele.
v5	Temele le dezvoltă elevilor curiozitatea.
v6	Temele consumă timpul liber.
v7	Temele sunt o condiție pentru a lua note bune.
v8	Temele sunt adesea repetitive, monotone, plictisitoare.
v9	Temele sunt o formă de pedeapsă a profesorilor pentru comportamentele neadecvate ale elevilor.
v10	Unele teme nu pot fi rezolvate fără ajutor.
v11	Temele produc neliniște, îngrijorare, stres.
v12	Profesorii le oferă copiilor explicații sau sugestii pentru rezolvarea temelor.
v13	Profesorii discută cu copiii despre corectitudinea rezolvării temelor, greșeli făcute, modalități variate de rezolvare a exercițiilor.

Tabel 3. Distribuția răspunsurilor în funcție de modalitățile de raportare a elevilor la temele pentru acasă, în opinia cadrelor didactice, a elevilor și a părinților

Nr. variantă răspuns	Nr. răspunsuri	Total de acord	Mai degrabă de acord	Nici acord, nici dezacord	Mai degrabă dezacord	Dezacord total	Medie	Intensitate
		4	3	2	1	0		
Cadre didactice								
v1	10076	13,2%	57,1%	22,7%	6,3%	0,7%	2,76	91,9%
v2	9884	3,4%	11,5%	28,6%	43,7%	12,8%	1,49	49,7%
v3	10025	10,5%	53,8%	25,4%	9,0%	1,3%	2,63	87,7%
v4	9877	1,9%	6,8%	25,6%	52,5%	13,2%	1,32	43,9%
v5	9914	7,9%	39,9%	34,0%	15,9%	2,2%	2,36	78,5%
v6	9823	6,0%	13,1%	23,1%	36,1%	21,8%	1,45	48,5%
v7	9872	9,1%	35,2%	28,4%	17,3%	10,0%	2,16	72,1%
v8	9826	2,3%	5,3%	13,6%	35,2%	43,6%	0,88	29,2%
v9	9829	1,7%	2,9%	6,7%	19,6%	69,1%	0,49	16,2%

v10	9805	1,7%	6,2%	24,9%	52,0%	15,2%	1,27	42,4%
v11	9753	2,7%	5,2%	12,3%	32,2%	47,7%	0,83	27,7%
v12	9856	2,4%	12,9%	41,3%	37,2%	6,2%	1,68	56,0%
v13	9921	7,8%	32,2%	33,0%	22,2%	4,8%	2,16	71,9%
Elevi								
v1	32685	26,1%	24,1%	29,3%	11,4%	9,1%	2,47	61,7%
v2	32627	52,3%	22,5%	15,7%	4,8%	4,8%	3,13	78,2%
v3	32593	17,5%	16,5%	27,7%	18,4%	19,9%	1,93	48,3%
v4	32576	32,6%	26,3%	28,1%	8,1%	4,9%	2,74	68,4%
v5	32554	15,4%	13,9%	24,4%	21,3%	25,0%	1,73	43,3%
v6	32538	57,4%	17,7%	13,7%	5,5%	5,7%	3,16	78,9%
v7	32421	23,7%	23,6%	28,8%	12,0%	11,9%	2,35	58,8%
v8	32542	40,7%	21,2%	19,6%	9,2%	9,2%	2,75	68,8%
v9	32534	33,1%	14,9%	15,2%	12,1%	24,7%	2,20	55,0%
v10	32470	51,9%	19,9%	14,7%	7,3%	6,1%	3,04	76,0%
v11	32327	42,0%	20,7%	16,3%	8,5%	12,6%	2,71	67,8%
v12	32502	30,5%	26,2%	22,9%	11,5%	9,0%	2,58	64,4%
v13	32552	39,3%	26,0%	18,5%	8,6%	7,6%	2,81	70,2%
Părinți								
v1	26589	38,2%	21,9%	19,3%	12,6%	8,0%	2,70	67,4%
v2	26543	48,1%	19,8%	14,7%	9,2%	8,1%	2,91	72,6%
v3	26530	22,2%	17,4%	24,2%	19,1%	17,1%	2,09	52,1%
v4	26501	35,6%	23,7%	22,2%	11,7%	6,9%	2,69	67,3%
v5	26516	16,1%	14,5%	23,5%	22,9%	23,0%	1,78	44,5%
v6	26498	54,3%	16,9%	13,1%	8,4%	7,5%	3,02	75,5%
v7	26419	24,4%	22,6%	27,7%	13,2%	12,1%	2,34	58,5%
v8	26474	30,9%	19,9%	23,0%	13,5%	12,8%	2,43	60,6%
v9	26474	25,1%	13,0%	16,3%	14,3%	31,3%	1,86	46,6%
v10	26435	57,6%	20,3%	10,5%	7,2%	4,4%	3,20	79,9%
v11	26451	46,3%	20,7%	13,4%	8,7%	10,8%	2,83	70,7%
v12	26452	22,1%	21,3%	25,8%	17,2%	13,7%	2,21	55,2%
v13	26492	27,4%	22,1%	22,0%	15,7%	12,8%	2,36	58,9%

Fig. 1 Modalități de raportare elevilor la teme pentru acasă, în opinia cadrelor didactice, a elevilor și a părinților

Actorii școlari investigați – profesori, elevi, părinți – au fost invitați să își exprime acordul cu privire la diferite afirmații privind teme pentru acasă, din perspectiva avantajelor și dezavantajelor acestora.

Aprecierea a fost realizată pe o scală de cinci trepte, de la 0 (total dezacord) la 4 (total acord).
Principalele concluzii vizează următoarele aspecte:

- **Raportarea actorilor școlari la teme este diferită:** pe de o parte, cadrele didactice susțin cu prioritate efectele pozitive ale acestora; pe de altă parte, elevii și părinții menționează, în ponderi mai ample, riscuri sau chiar efecte negative.
- În măsură comparabilă, actorii școlari declară că **profesorii oferă sprijin elevilor** pentru rezolvarea temelor, prin explicații sau sugestii, și, de asemenea, că profesorii **oferă feedback referitor la rezolvarea temelor** (discuții despre corectitudinea rezolvării temelor, greșeli făcute, modalități variate de rezolvare a exercițiilor etc.).
- Toate categoriile de actori școlari investigați sunt de acord, în mare măsură, că **temele ajută la mai buna înțelegere a ceea ce se predă la școală, le dezvoltă elevilor curiozitatea și, ca urmare, rezolvarea acestora reprezintă o condiție pentru a lua note bune.** Peste 90% dintre cadrele didactice consideră că majoritatea elevilor recunosc aceste roluri ale temelor; elevii și părinții confirmă acest lucru, dar în ponderi mai reduse (60-70%), comparativ cu profesorii. Ponderea elevilor care susțin efectele pozitive ale temelor este mai mare în rândul fetelor, comparativ cu băieții.
- În ponderi foarte ridicate (75-80%), elevii și părinții investigați consideră că **temele sunt adesea prea obositoare și prea multe, că acesta consumă o mare parte din timpul liber.** Această opinie este împărtășită de numai aproape 50% dintre profesori.
- În proporții relativ asemănătoare, elevii și părinții sunt de acord că temele **sunt adesea prea dificile**, raportat la explicațiile primite în clasă și la contextele de exersare realizate cu sprijinul profesorilor. Ca urmare, cu intensitate ridicată (de aproape 80%) afirmă că elevii au nevoie de sprijin în rezolvarea temelor. Profesorii se declară mai degrabă în dezacord cu această opinie.
- Diferențele cele mai ample între răspunsurile cadrelor didactice și cele ale elevilor și părinților se remarcă cu privire la aprecierea măsurii în care temele sunt inovative sau mai degrabă repetitive. Astfel, ponderi de peste 70% dintre elevi și părinți consideră că **temele sunt adesea repetitive, monotone și, astfel, plictisitoare.** La pol opus, mai puțin de 10% dintre profesori declară că nu un astfel de feedback de la elevi. Cu siguranță, din punct de vedere didactic, temele nu pot fi întotdeauna inovative și presupun un efort de repetiție, de exersare în condiții de similaritate etc. pentru consolidarea rezultatelor învățării. Cu toate acestea, ponderea amplă a răspunsurilor elevilor semnalează că monotonia nu constituie un factor încurajant al învățării și nici nu susține motivația de raportare pozitivă la teme pentru acasă.
- Un alt efect negativ al temelor pentru acasă face referire la faptul că acestea **conduc la neliniște, îngrijorare, stres.** Această afirmație este susținută cu prioritate de către părinți (70,7%) și de către elevi (67,8%) – în ponderi mai ample la liceu și la gimnaziu, unde și complexitatea temelor este mai mare. O pondere redusă dintre profesori (27%) sunt de aceeași părere – cel mai probabil, ca urmare a faptului că nu chestionează acest aspect la nivelul elevilor.
- O altă categorie de răspunsuri ale actorilor educaționali cu privire la teme face referire la măsura în care acestea sunt utilizate de profesori **ca formă de pedeapsă pentru comportamentele neadecvate ale elevilor.** Această opinie este puțin împărtășită de profesori (16%), dar este mai frecvent menționată (cu ponderi de aproximativ 50%) de elevi și de părinți.
- **Fetele și băieții se raportează la teme în moduri diferite.** La nivel general, ponderea elevilor care susțin efectele pozitive ale temelor este mai mare în rândul fetelor, comparativ cu băieții. În sens invers, ponderi mai ample de băieți declară efectele negative ale temelor, comparativ cu fetele.

2.2. Opinii ale actorilor școlari privind timpul alocat temelor pentru acasă

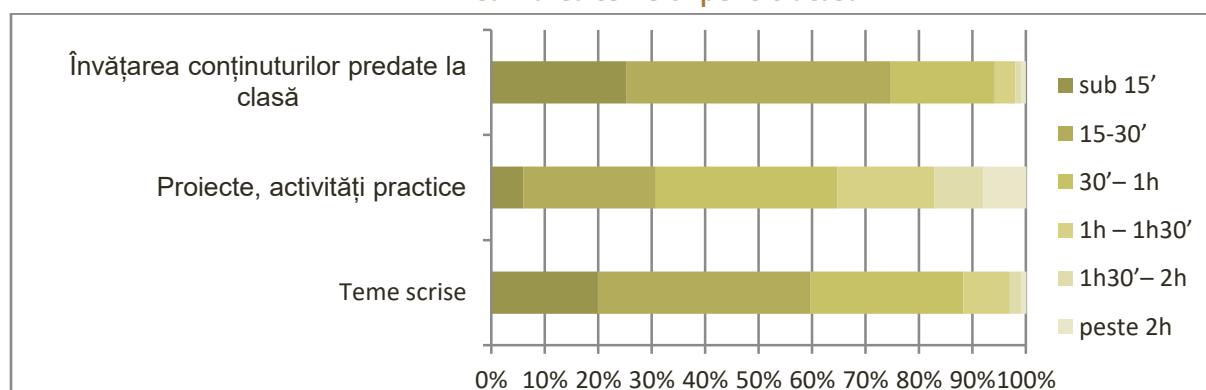
Cadrele didactice au fost chestionate cu privire la cât timp le-ar fi necesar elevilor pentru a realiza complet temele pentru acasă. Aceste teme au fost defalcate în teme scrise, proiecte și activități practice, dar și activități de învățare a conținuturilor predate la clasă – incluzând astfel întreg timpul alocat de elevi pregătirii pentru școală.

- Ponderile cele mai mari de profesori (40-50%) consideră că, la disciplina pe care o predau, dau elevilor **teme pentru acasă ce se încadrează în intervalul de 15-30 minute**; același timp consideră că este necesar și pentru învățarea conținuturilor predate la clasă.
- În situații mai rare, durata temelor pentru acasă este considerată mai mare de o oră. Acest lucru se întâmplă mai ales la realizarea de proiecte și activități practice, care au grad mai amplu de complexitate.
- Luând în calcul criteriul disciplinei predate, se constată că **elevii primesc teme ce necesită mai mult timp la disciplinele care au un număr mai mare de ore/săptămână în planurile-cadru de învățământ**. Astfel, se constată că teme mai ample, care necesită mai mult timp rezolvare, sunt date la disciplinele matematică (medie de 40 minute/teme scrise) și limba română/limbi materne (medie de 30 minute/teme scrise). Disciplinele cu 1 oră/săptămână în curriculumul școlar au alocate teme cu durata de sub 15 minute/teme scrise.
- Timpul alocat învățării conținuturilor predate în clasă se corelează proporțional cu timpul alocat temelor scrise.

Tabel 4. Distribuția răspunsurilor cadrelor didactice cu privire la timpul necesar elevilor pentru realizarea temelor pentru acasă

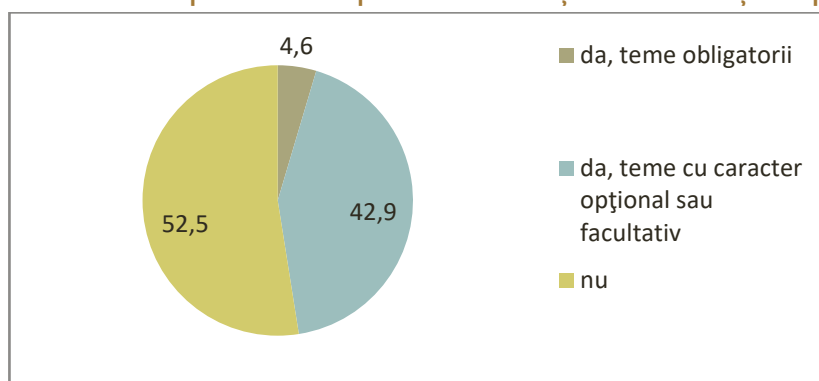
	sub 15'	15-30'	30'-1h	1h – 1h30'	1h30'– 2h	peste 2h
	%					
Teme scrise	19,9%	39,8%	28,6%	8,7%	2,1%	1,0%
Proiecte, activități practice	6,0%	24,8%	34,0%	18,1%	9,2%	8,0%
Învățarea conținuturilor predate la clasă	25,3%	49,4%	19,5%	3,8%	1,1%	0,9%

Fig. 2. Distribuția răspunsurilor cadrelor didactice cu privire la timpul necesar elevilor pentru realizarea temelor pentru acasă

Mai mult de jumătate (52,5%) dintre cadrele didactice respondente au declarat că nu atribuie elevilor teme pentru acasă pe perioada vacanțelor. 42,9% au spus că atribuie astfel de teme, dar ele au caracter opțional sau facultativ. 4,6% au răspuns că dau teme pe perioada vacanțelor și că acestea sunt obligatorii.

Fig. 3. Alocarea temelor pentru acasă pe durata vacanțelor – declarații ale profesorilor

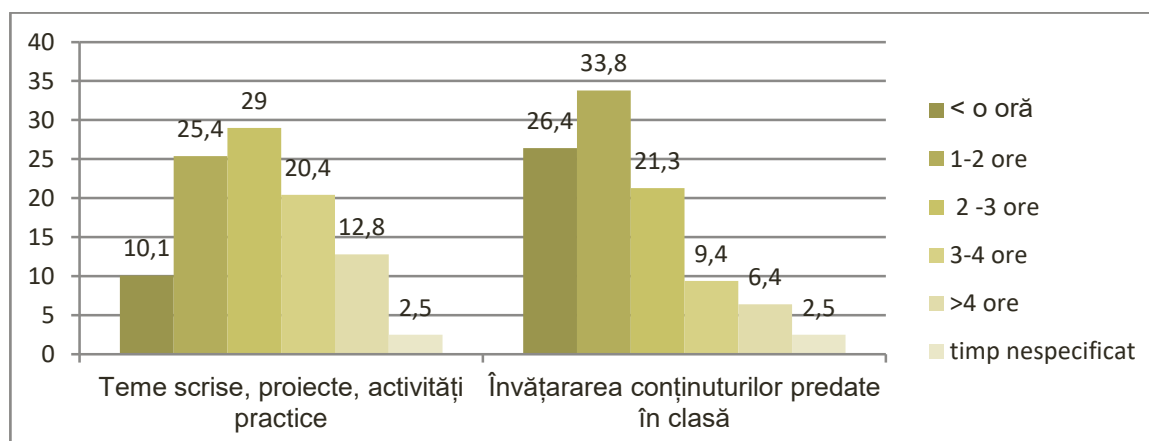
Elevii au fost investigați cu privire la timpul pe care îl alocă zilnic pentru rezolvarea temelor pentru acasă și pentru a învăța pentru următoarea zi de școală. Analizând datele după timpul necesar rezolvării tuturor temelor, într-o zi obișnuită (nici cea mai ușoară, nici cea mai grea), se constată că:

- În cazul temelor scrise, 10% dintre elevi rezolvă temele în mai puțin de o oră. **Mai mult de jumătate (56,8%) au nevoie de 1-3 ore pentru rezolvarea temelor.** O treime dintre elevi lucrează peste 3 ore zilnic pentru rezolvarea temelor scrise.
- În ceea ce privește învățarea conținuturilor predate în clasă, un sfert afirmă că au nevoie de mai puțin de o oră, **63% au nevoie de 1-3 ore** și aproximativ 10% declară că petrec mai mult de trei ore pe zi învățând pentru a doua zi de școală.

Tabel 5. Timpul alocat de elevi pentru rezolvarea tuturor temelor pentru următoarea zi de școală și pentru a învăța – declarații ale elevilor

	Teme scrise, proiecte, activități practice	Învățarea conținuturilor predate în clasă
	%	%
sub 30 minute	2,3	7,3
jumătate de oră – 1 oră	7,8	19,1
1 oră – 1 oră și jumătate	12,5	19,1
1 oră și jumătate – 2 ore	13,9	17,3
2 ore – 2 ore și jumătate	15,9	12,8
2 ore și jumătate – 3 ore	14,5	8,5
3 ore – 3 ore și jumătate	10,4	5,4
3 ore și jumătate – 4 ore	10,0	4,0
peste 4 ore	12,7	6,5
Total	100,0	100,0

Fig. 4. Timpul alocat de elevi pentru rezolvarea tuturor temelor pentru următoarea zi de școală și pentru a învăța – declarații ale elevilor

Un alt aspect chestionat în rândul elevilor face referire la timpul pe care aceștia îl alocă în zilele de final de săptămână pentru rezolvarea temelor.

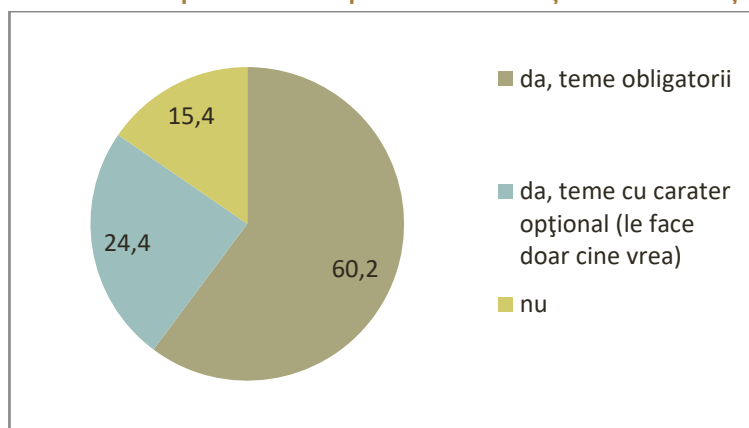
Ponderi de peste 37% dintre elevi petrec peste 3 ore în zilele de final de săptămână pentru a rezolva temele pentru acasă corespunzătoare săptămânii viitoare. De asemenea, același interval de timp este alocat învățării conținuturilor predate la clasă, de către un sfert de elevi. Ca urmare, **zilele de sfârșit de săptămână au un rol semnificativ în pregătirea pentru școală.**

Tabel 6. Timpul alocat de elevi pentru rezolvarea temelor în zilele de final de săptămână – declarații ale elevilor

	Teme scrise, proiecte, activități practice	Învățarea conținuturilor predate în clasă
	%	%
sub 30 minute	4,4%	6,0%
jumătate de oră – 1 oră	7,9%	9,2%
1 oră – 1 oră și jumătate	9,9%	9,9%
1 oră și jumătate – 2 ore	10,4%	10,0%
2 ore – 2 ore și jumătate	11,5%	9,0%
2 ore și jumătate – 3 ore	9,7%	7,4%
3 ore – 3 ore și jumătate	8,6%	5,7%
3 ore și jumătate – 4 ore	7,9%	5,4%
peste 4 ore	20,8%	14,8%
Nu știu/nu pot aprecia	8,9%	22,5%
Total	100,0	100,0

Întrebați fiind dacă primesc teme pentru acasă pe durata vacanțelor, **60% dintre elevi au declarat că primesc teme obligatorii**, 24,4% că primesc teme cu caracter opțional („le face doar cine vrea”) iar 15,4% au declarat că nu primesc. Ca urmare, declarațiile elevilor privind temele pentru acasă diferă substanțial de cele ale profesorilor.

Fig. 5. Alocarea temelor pentru acasă pe durata vacanțelor – declarații ale elevilor

Declarațiile părinților privind timpul necesar copiilor lor pentru rezolvarea temelor zilnice sunt similare cu ale elevilor – aspect care poate evidenția o implicare activă a părinților respondenți la această consultare națională, în susținerea propriilor copii pentru rezolvarea temelor.

Timpul dezirabil pentru rezolvarea temelor pentru acasă

- Se constată o corelare între opiniile actorilor școlari cu privire la timpul dezirabil care să fie alocat temelor pentru acasă.
- Comparativ cu situația actuală, și profesorii, și elevii, și părinții solicită alocări de timp mai reduse pentru temele scrise și pentru învățarea celor predate la clasă.
- Sub 1 oră, respectiv 1-2 ore sunt intervalele cel mai frecvent menționate de aceștia.

Tabel 7. . Opinii ale actorilor școlari privind timpul zilnic dezirabil de pregătire a unui elev pentru școală, prin teme pentru acasă sau alte forme de activitate independentă

	Teme scrise, activități practice, lucrări de sinteză etc.	Învățarea conținuturilor predate
Profesori		
sub 1 oră	33,0%	50,1%
1-2 ore	54,3%	42,3%
2-3 ore	11,2%	6,6%
peste 3 ore	1,6%	1,0%
Elevi		
sub 1 oră	26,2%	33,9%
1-2 ore	41,4%	39,2%
2-3 ore	13,3%	9,3%
peste 3 ore	6,0%	4,3%
Non-răspuns	13,1%	13,3%
Părinți		
sub 1 oră	34,5%	50,0%
1-2 ore	44,9%	35,0%
2-3 ore	9,1%	4,1%
peste 3 ore	1,8%	1,1%
Non-răspuns	9,7%	9,8%
	100,0%	100,0%

Fig. 6. Teme scrise, activități practice, lucrări de sinteză etc.

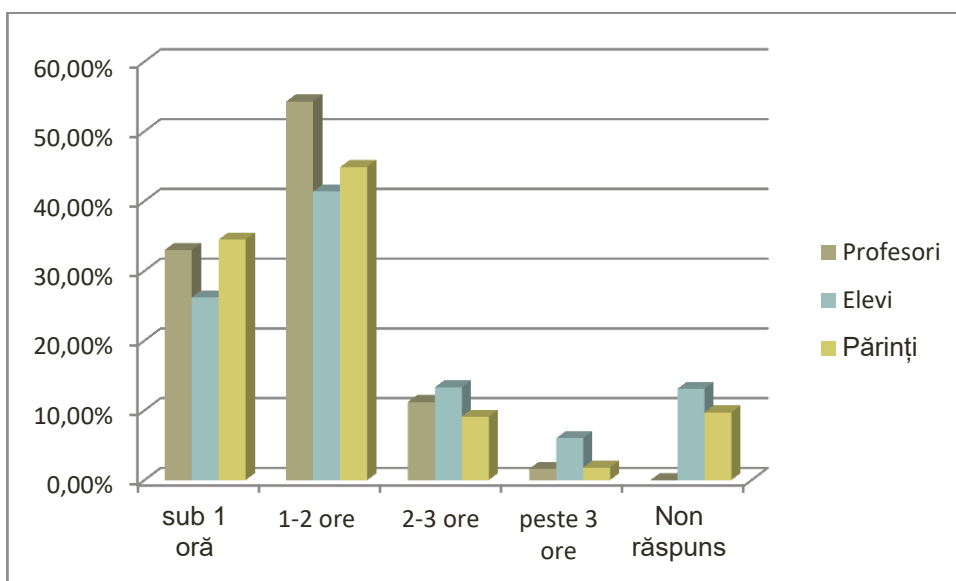
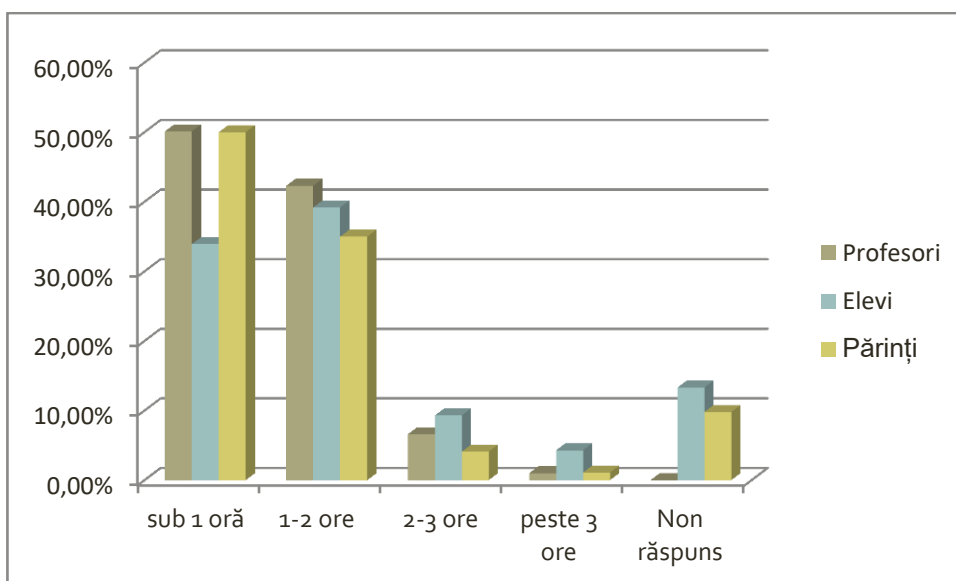

Fig. 7. Învățarea conținuturilor predate

2.3. Practici privind tipurile de teme pentru acasă

Temele pentru acasă din perspectiva căutării unor informații suplimentare de către elevi (la solicitarea profesorilor) – opiniile profesorilor și ale elevilor

Opiniile profesorilor

Majoritatea respondenților profesori (77,8%) au specificat că atunci când solicită elevilor să realizeze teme pentru acasă, aceștia se pot baza *în mare măsură/întotdeauna* doar pe achizițiile din clasă, în timp ce 79,9% dintre respondenți au precizat că elevii au nevoie *în mică măsură/deloc* de cunoștințe suplimentare pentru realizarea temelor pentru acasă. Nevoia ca elevii să caute informații suplimentare pentru rezolvarea temelor pentru acasă, din surse indicate de profesor, a fost menționată *în mică măsură* de către 47,8% dintre respondenți.

În concluzie, un procent semnificativ al profesorilor respondenți consideră că temele pe care le dau elevilor pentru acasă vizează *în mare măsură* utilizarea de către elevi a achizițiilor din clasă.

Opiniile elevilor

Cele două tipuri de sarcini (*Teme scrise, proiecte, activități practice și Învățarea conținuturilor predate în clasă*) cunosc o dinamică diferită. Învățarea conținuturilor predate în clasă este dispusă pe o curbă descendentă cu 42,1% dintre elevi, care se bazează exclusiv pe informația primită la clasă la ora respectivă și grupuri din ce în ce mai mici de elevi care accesează alte informații, fie din orele anterioare (27,4%), fie din surse suplimentare indicate de profesori (13,5%) sau căutate independent (12%). În schimb, temele scrise, proiectele sau activitățile practice se distribuie în mod echilibrat (cu o variație între 21,7% și 26,5%) în cele patru categorii care descriu apelul elevilor la diferite surse informaționale.

Se remarcă diferențe în accesarea informației pe cont propriu de către elevi în funcție de mediul de rezidență atunci când este vorba de teme scrise, proiecte sau activități practice. Elevii din mediul urban afirmă în proporție de 29% că se implică în căutarea de informații în mod independent, față de doar 16,3% dintre elevii din mediul rural. În ceea ce privește modul de accesare a informației pentru învățarea conținuturilor predate la școală, dinamica este cvasi-identică în mediul rural și cel urban.

Factorul care influențează cel mai mult accesarea de surse pe cont propriu pare a fi vârsta, dar doar în cazul temelor scrise, proiectelor și activităților practice. Dacă în ciclul primar (clasele a III-a și a IV-a), 33,2% dintre elevi se bazează exclusiv pe ce primesc la clasă, iar 19,9% caută informații în mod independent, la sfârșitul liceului (cls. XI-XIII) proporțiile se inversează: 14,6% dintre elevi se bazează exclusiv pe ceea ce s-a predat la clasă, iar 33,8% caută independent și alte informații. Învățarea conținuturilor predate la clasă are o dinamică constantă pe parcursul școlarității.

Frecvența cu care profesorii utilizează diferite tipuri de teme pentru acasă - opiniile profesorilor și ale elevilor

Opiniile profesorilor

Tipologia temelor pentru acasă care sunt date de profesori *de fiecare dată* este dominată de *temele obligatorii, comune pentru toți elevii*, cu un procentaj de peste două treimi (67%), urmate, la mare distanță, de *temele diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare* (17,8%), în timp ce *temele diferențiate, cu rol de aprofundare, pregătire pentru concursuri, olimpiade* etc. sunt utilizate în procentaj de 9,4%. Temele diferențiate alcătuiesc împreună puțin peste un sfert din totalul tipurilor de teme pentru acasă (27,2%). Imediat, *urmează temele facultative (suplimentare, neobligatorii* care au un procentaj de 8,6% și, pe ultimul loc, *temele opționale, la alegerea elevilor dintr-o listă dată* (5,9%), care au o pondere foarte redusă în ansamblul tipurilor de teme pentru acasă.

Tipologia temelor pentru acasă, care sunt date de profesori *o dată la 2-4 teme* este mult mai echilibrată. Pe primul loc se situează, în mod firesc, *temele diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare* (50,5%). Acestea sunt urmate de *temele diferențiate, cu rol de aprofundare, pregătire pentru concursuri, olimpiade* etc. (46,1%), *temele opționale, la alegerea elevilor dintr-o listă dată* (25,6%) și *temele obligatorii, comune pentru toți elevii* (21,6%).

Opiniile elevilor

La întrebarea despre tipurile de teme pentru acasă date de profesori au oferit răspuns marea majoritate a elevilor care au completat chestionarul (83,51%). În ordinea frecvenței situațiilor întâlnite se constată că cel mai des profesorii dau *aceeași temă obligatorie tuturor elevilor* (94,0% medie ponderată), următoarele situații ca frecvență sunt *temele obligatorii însoțite de teme suplimentare opționale* (60,4%), respectiv *temele suplimentare neobligatorii* (50,9%). Mai rar întâlnite sunt situațiile în care profesorii dau *unele teme diferite pentru elevii cu dificultăți în învățare* (38,9%) și *temele la alegere, dintr-o listă dată* (38,3%). Se constată un nivel scăzut de individualizare a procesului educațional, de adaptare la nevoile personale și de încurajare a aprofundării în funcție de preferințele personale în ceea ce privește temele pentru acasă. Astfel, în cele mai multe cazuri profesorii nu oferă niciodată sau doar rareori teme diferite pentru elevii cu dificultăți în învățare (82,1%), *teme la alegere, dintr-o listă dată* (84,6%), *teme suplimentare, neobligatorii* (67,1%).

Rezolvarea cu plăcere a diferitelor tipuri de teme pentru acasă - opiniile elevilor și ale părinților

Opiniile elevilor

Elevii apreciază în mod special temele care au o componentă de cooperare cu alți elevi (32,8%), chiar dacă aceasta nu a fost oferită ca opțiune în chestionar, este menționată însă de respondenți la varianta de răspuns „Altele”.

Aplicațiile practice (desene, colaje, machete, etc.) sunt în topul preferințelor (29,9%), dar acest lucru trebuie înțeles și prin prisma diferențelor care apar în funcție de vârstă. Dacă aproape 40% dintre elevii de ciclu primar le apreciază, proporția scade spre 25% pentru elevii din anii terminali de liceu.

O dinamică similară cunoaște rezolvarea de exerciții și probleme, care în general este apreciată de 25,9% dintre elevii, dar cu un procent de 42,1% la ciclul primar și în jur de 25% la liceu. O dinamică inversă, de creștere continuă pe măsură ce elevii înaintază în vârstă, o cunosc temele de documentare, de lucru în echipă, de elaborare de portofolii și scriere de eseuri.

Există diferențe între preferințele elevilor din mediul urban și ale celor din mediul rural, dar ele se înscriu într-o marjă de 4%. Singura excepție în acest sens o constituie temele realizate în cooperare, dar acestea nefiind oferite ca opțiune, credem că este remarcabilă prezența lor atât în răspunsurile elevilor din mediul rural (26,4%), cât și ale celor din mediul urban (36,4%).

Profilul școlii (vocațional/altul) nu a condus în general la răspunsuri diferite, diferențele înscriindu-se într-o marjă de 3%, cu excepția rezolvării de exerciții și probleme, unde elevii de la profilul vocațional au manifestat o preferință mai scăzută (18,6%, față de 26,2%) la alte profile.

Interpretarea rezultatelor în funcție de genul respondenților (masculin/feminin) pune în evidență o anumită preferință a elevilor pentru aplicațiile practice (20,7% față de 14,3%) și pentru realizarea unor portofolii (33,8% față de 24,7%).

Opiniile părinților

În medie, mai mult de jumătate dintre respondenți (60%) consideră că aplicațiile practice (desene/colaje/ machete/ experimente/ observări directe) sunt rezolvate cu plăcere de copii, la mare distanță situându-se respondenții care consideră că rezolvarea de exerciții/ probleme (33%), referatele/ temele de documentare (27,7%) sau portofoliile (26,5%) sunt realizate cu plăcere, în timp ce eseurile/ compunerile sunt considerate ca fiind rezolvate cu plăcere de către cel mai mic procent de respondenți (doar 16%).

În funcție de distribuția părinților în mediile urban-rural, deși cel mai mare procent de părinți atât din urban, cât și din rural consideră aplicațiile practice ca fiind rezolvate cu plăcere de copii, totuși părinții din mediul urban consideră într-o proporție mai mare (59,6%) decât cei din mediul rural (51,2%) acest lucru. De asemenea, un procent mai mare și peste medie de părinți din urban (28%) față de un procent mai mic și sub medie de părinți din rural (21%) consideră că realizarea de lucrări/ referate aduce plăcere copiilor. Pe de altă parte, părinții din mediul rural consideră într-un procent peste medie că rezolvarea de exerciții/ probleme (42%) reprezintă o temă realizată cu plăcere de către copii.

În ceea ce privește distribuția părinților în funcție de clasele din care fac parte copiii lor, constatăm că un procent peste medie al părinților cu copii în ciclul primar consideră aplicațiile practice și exercițiile/ problemele ca fiind rezolvate cu plăcere de copii, în timp ce procente sub medie au aceeași opinie despre lucrări/ referate, portofolii sau scrierea de eseuri/ compunerii. Pe măsură ce avansăm dinspre ciclul gimnazial spre cel liceal, procentele se inversează față de ciclul primar,

părinții considerând într-un procent mai mare și peste medie că lucrările/ referatele, portofoliile sau scrierea de eseuri/ compuneri sunt rezolvate cu plăcere, un procent mai mic și sub medie având aceeași opinie despre aplicațiile practice și rezolvarea de exerciții/ probleme.

Deși, în general, procentele mamelor și taților sunt similare în ceea ce privește tipurile de teme realizate cu plăcere de copiii lor, constatăm ușoare diferențe între părinți: în procente ușor peste medie, tații consideră aplicațiile practice (60,2%) și scrierea de eseuri/ compuneri (17,5%) sunt realizate cu plăcere, în timp ce procente ușor sub medie consideră același lucru despre rezolvarea de exerciții/ probleme (29,6%) și portofolii (25,3%). Procentele în cazul mamelor se situează în ceea ce privește toate tipurile de teme în jurul mediei.

Concluzii:

- Un procent semnificativ al *profesorilor* care au răspuns la chestionar consideră că temele pe care le dau elevilor pentru acasă vizează în mare măsură **utilizarea de către elevi a achizițiilor din clasă**, iar elevii nu ar avea nevoie să caute **informații suplimentare** pentru rezolvarea temelor. Răspunsurile *elevilor* se diferențiază în funcție de tipurile de sarcini, și anume: în cazul *învățării conținuturilor predate în clasă*, aproape jumătate dintre respondenți susțin că se bazează doar pe informația din clasă, în timp ce pentru rezolvarea de *teme scrise, proiecte și activități practice*, mai mult de un sfert dintre respondenți apreciază că au nevoie de cunoștințe suplimentare, pe care trebuie să le caute independent.
- În legătură cu **frecvența cu care profesorii utilizează diferite tipuri de teme pentru acasă**, mai mult de două treimi dintre *profesorii* respondenți au declarat că dau în mod frecvent teme obligatorii, comune pentru toți elevii, în timp ce puțin peste un sfert dintre respondenți au precizat că dau teme pentru acasă diferențiate, în timp ce temele opționale, la alegerea elevilor sunt utilizate foarte puțin de către profesori. Majoritatea *elevilor* respondenți au menționat că cel mai des profesorii dau *aceeași temă obligatorie tuturor elevilor*, rar întâlnite fiind situațiile în care profesorii dau teme diferite pentru elevii cu dificultăți în învățare și teme la alegere, dintr-o listă dată.
- În legătură cu **rezolvarea cu plăcere a diferitelor tipuri de teme pentru acasă**, *elevii* respondenți au menționat că apreciază în mod special temele care au o componentă de cooperare cu alți elevi. Aplicațiile practice (desene, colaje, machete, etc.) sunt în topul preferințelor elevilor, urmate de rezolvarea de exerciții și probleme, cu procentaje diferite în funcție de ciclul de învățământ. Majoritatea *părinților* consideră, în medie, că aplicațiile practice (desene/ colaje/ machete/ experimente/ observări directe) sunt rezolvate cu plăcere de către copii, iar cel mai mic procentaj de părinți considerând că eseurile/ compunerile sunt realizate cu plăcere de către copii. *Părinții* cu copii în ciclul primar consideră aplicațiile practice și exercițiile/ problemele ca fiind rezolvate cu plăcere, în timp ce părinții cu copii la gimnaziu și liceu consideră lucrările/ referatele, portofoliile sau scrierea de eseuri ca fiind rezolvate cu plăcere de către copii.

Recomandările vizează următoarele aspecte:

- Conștientizarea de către profesori a nevoii elevilor de a primi și teme pentru acasă diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare, teme la alegere și teme opționale, care să țină cont de nevoile, interesele și preferințele elevilor;
- Alternarea temelor clasice, tradiționale cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală și cu cele care facilitează cooperarea între elevi;

- Creșterea numărului de aplicații practice incluse în temele pentru acasă în general, cu precădere pentru elevii din ciclul primar;
- Păstrarea temelor de rezolvare de exerciții și probleme ca mecanisme de formare a priceperilor și deprinderilor la ciclul primar, în timp ce pentru ciclurile gimnazial și liceal recomandarea ar merge înspre teme mai complexe precum lucrări/ referate, portofoliile sau scrierea de eseuri/ compuneri.

2.4. Practici privind valorificarea temelor pentru acasă în predare-învățare-evaluare

Capitolul referitor la valorificarea temelor pentru acasă în procesul de predare-învățare-evaluare prezintă modul în care se raportează profesorul la cele trei atribuții vizate de gestionarea aplicării curriculumului la nivelul clasei. Coroborate, datele ar trebui să răspundă la o problemă cheie: dacă pentru profesor, tema pentru acasă ar putea fi un indicator al modului în care învață elevii.

În acest context, practicile privind valorificarea temelor pentru acasă în procesul didactic sunt analizate în funcție de următoarele componente/aspecte:

Ce spune/face profesorul când dă teme pentru acasă?

Atunci când solicită elevilor să realizeze teme pentru acasă, cei mai mulți dintre profesori percep ca fiind importantă *oferirea de explicații privind modul concret în care trebuie realizată tema*. În același timp, cei mai puțini profesori percep ca fiind importantă *oferirea de sarcini de lucru alternative, din care elevii pot alege*. Celelalte variante de răspuns întrunesc opțiuni aproape similare: *realizez împreună cu elevii câteva sarcini în clasă, ca model, explic pe scurt importanța temei în relație cu activitatea de predare-învățare, ofer informații generale cu privire la ce înseamnă o temă bine realizată*. La mică distanță, ca pondere a răspunsurilor, se situează varianta de *răspuns explic motivele pentru care o temă necesită realizare în grup (dacă este cazul)*.

Varianta de răspuns *ofer sarcini de lucru alternative*, care a întrunit cele mai puține opțiuni poate avea legătură cu atenția mică pe care o acordă profesorii diferențierii, dar și cu efortul și timpul investit în conceperea de teme alternative, care vor necesita și modalități diferite de corectare și acordare de feedback.

Când se realizează verificarea temelor pentru acasă (în următoarea oră, după mai multe ore, nu este timp/ de obicei nu fac verificarea temelor)?

Potrivit elevilor și profesorilor respondenți, verificarea temei pentru acasă se face preponderent în următoarea oră, observație valabilă pentru toate nivelurile de învățământ și disciplinele analizate (matematică și științe ale naturii, limbi materne, limbi moderne).

O mică parte dintre profesori recunoaște că nu are timp pentru verificare regulată a temelor, aspect confirmat și de răspunsurile „nu ne verifică” provenite de la elevi. O posibilă explicație ar putea fi obținută prin analiza factorilor care influențează acest proces: numărul elevilor în clasă, supraîncărcarea profesorilor cu sarcini administrative etc.

Coroborând datele obținute din răspunsurile cadrelor didactice și cele ale elevilor, constatăm diferențe între modurile în care percep profesorii și elevii ideea de temă pentru acasă. În timp ce profesorii au o perspectivă mai cuprinzătoare asupra temelor, incluzând verificarea temelor scrise, a lecțiilor de învățat, a proiectelor, elevii tind să considere ca fiind temă pentru acasă doar temele scrise.

Care este forma de verificare a temelor pentru acasă (frontală, individuală, prin sondaj)?

Coroborând datele obținute, constatăm că pentru mai mult de jumătate dintre respondenți, elevi și profesori, verificarea frontală predomină. Următoarele două opțiuni pentru profesori sunt verificarea individuală și prin sondaj. Pentru elevi, următoarele două opțiuni sunt verificarea doar a unor elevi, urmată de verificarea individuală. Pentru elevii și profesorii din învățământul primar, verificarea individuală și verificarea frontală au aceeași relevanță. Pe baza răspunsurilor formulate putem constata că, pe măsură ce vârsta elevilor respondenți crește, scade ponderea verificării individuale.

Prin ce modalități se verifică tema pentru acasă (discutarea cu elevii a dificultăților întâmpinate, verificarea caietelor de teme, teste de evaluare și verificarea orală)?

În învățământul primar, accentul cade pe controlul caietelor, fiind urmat, descrescător, de testele scrise și de discutarea dificultăților. Cele mai puține răspunsuri sunt pentru varianta "ne ascultă oral din teme"

În învățământul gimnazial, se observă o inversare a practicilor în raport cu cele din învățământul primar. Astfel, se observă un interes accentuat pentru discutarea dificultăților din temele pentru acasă și pentru verificarea temelor prin testarea scrisă, în timp ce verificarea caietelor scade ca pondere.

În învățământul liceal, ponderile răspunsurilor sunt distribuite oarecum echilibrat între variantele de răspuns privind discutarea dificultăților întâmpinate, controlul caietelor și testarea scrisă din temele pentru acasă.

Din punctul de vedere al specialității, se conturează, în general, următoarele tendințe: la matematică și științe ale naturii predomină discutarea cu elevii a dificultăților întâmpinate; la limbile materne și la limbile moderne există un oarecare echilibru între cele trei tipuri de verificare (discutarea dificultăților, verificarea caietelor și verificarea orală, cu accent pe aceasta din urmă), iar probele scrise cunosc ponderi mici.

Dacă se face analiza răspunsurilor elevilor din perspectiva genului, apar discrepanțe semnificative - aproximativ 10 procente - între răspunsuri formulate de fete și cele formulate de băieți.

Care sunt modalitățile de valorificare de către profesori a temei pentru acasă?

În activitatea didactică, temele pentru acasă sunt valorificate de aproape trei sferturi dintre profesori pentru a oferi feedback elevilor în legătură cu învățarea. Valorificarea temelor pentru acasă ca formă de feedback pentru propria activitate a profesorului se regăsește în peste o treime din opiniile exprimate de cadrele didactice. Acordarea de calificative/note elevilor pentru teme și colectarea de informații pentru a da feedback părinților sunt semnalate ca practici de cel mult un sfert dintre profesorii respondenți (procentul cel mai mic se observă în învățământul primar).

Care sunt contextele de abordare a problematicii temelor pentru acasă (rol, volum, efecte asupra elevilor)?

Discuțiile cu părinții și cu elevii privind problematica temelor pentru acasă sunt practicile care se regăsesc cel mai frecvent în opiniile exprimate de profesori. Discuțiile legate de temele pentru acasă în cadrul organizației școlare se regăsesc în peste un sfert din opiniile exprimate de profesori; la fel se întâmplă și în privința tematicii incluse în programele de formare continuă la care participă cadrele didactice. Discuțiile în comisia metodică sunt semnalate de peste o treime dintre profesorii participanți la consultarea publică.

Se observă o repartizare echilibrată a opiniilor privind practica inițierii discuțiilor despre tema pentru acasă de către profesori sau de către părinți și absența acestui subiect din discuțiile care au loc în cadrul ședințelor cu părinții.

Potrivit opiniilor exprimate de profesori și de părinți, inițiativa unor discuții legate de tema pentru acasă în cadrul ședințelor cu părinții mai degrabă profesorilor, în mediul rural, și mai degrabă părinților, în mediul urban.

Concluzii

Solicitarea unor teme pentru acasă alternative, care să răspundă diferențierii elevilor, nu se află printre preferințele exprimate de către profesori, o posibilă explicație fiind timpul suplimentar pe care l-ar necesita (nu doar pentru formularea cerințelor, dar și pentru corectarea unor teme diferite). Prin modul în care sunt distribuite răspunsurile, percepțiile profesorilor pot fi grupate astfel:

- *grupul axat pe importanța sarcinii/temei, pe valoarea ei în raport cu tema predată/studiată;* acestea se identifică prin modul în care profesorii le comunică elevilor parcursul pentru realizarea temei și astfel, se achită de obligațiile lor profesionale (prin explicații, modele de rezolvare și oferire de informații generale);
- *grupul axat pe modul în care elevului i se acordă suport pentru a putea aborda cu succes sarcina/tema;* aceste variante de răspuns accentuează aspectele necesare ca elevii să înțeleagă ceea ce au de făcut prin temă și să fie motivați să o realizeze, eventual cu plăcere (prin explicații, detalieri, motive și, nu în ultimul rând, sarcini alternative); acest grup de răspunsuri este mai aproape de abordarea diferențiată a învățării. *La acest grup de răspunsuri se constată o mai evidentă dispersie a răspunsurilor la nivelul categoriilor incluse în scala de apreciere.*

Răspunsurile identifică discrepanțe între practicile de verificare recunoscute de fete și cele recunoscute de băieți. Se constată diferențe mici între răspunsurile care provin de la profesori din mediul rural, față de cei din mediul urban, primii acordând o mai mare importanță *verificării individuale a temei, în ora următoare*. În funcție de specialitate, preferințele pentru modalități prin care se verifică tema pentru acasă pot să se diferențieze. Inițiativa unor discuții legate de tema pentru acasă în cadrul ședințelor cu părinții aparține mai degrabă profesorilor, în mediul rural, și mai degrabă părinților, în mediul urban. Temele pentru acasă sunt valorificate de către profesori mai mult în direcția feedback-ului referitor la învățarea elevilor decât pentru îmbunătățirea propriei activități.

2.5. Dificultățile și provocările elevilor în legătură cu tema pentru acasă

Opinia cadrelor didactice

În ultima vreme, popularizarea unor măsuri și recomandări referitoare la temele pentru acasă au avut efecte, uneori nedorite, asupra modului în care părinții și elevii privesc aceste activități. Unul dintre acestea, sesizat de către o parte dintre profesorii respondenți, este creșterea numărului de elevi care nu își mai fac temele - deloc ori parțial - sau o fac cu o ritmicitate mai redusă și cu o calitate precară.

O parte dintre profesorii consultați scriu că se confruntă cu refuzul multor elevi de a mai efectua temele, chiar dacă acestea nu ar fi nici dificile, nici numeroase, din pricina demotivării pentru tot ceea ce înseamnă școală și studiu. Din alt unghi, alte cadre didactice se preocupă în mod deosebit de alegerea temelor care să fie considerate o „provocare” pentru elevi:

Profesorii spun că pentru elevii din primele clase se simte nevoia de a continua anumite activități și după școală, pentru fixarea cunoștințelor și, de aceea, însăși interzicerea sau restricționarea drastică a temelor este privită ca o dificultate pentru susținerea procesului complet de învățare:

Cu cât o temă e mai interesantă, cu atât vor depune mai mult efort în realizarea ei, vor fi mai motivați. Tema trebuie să fie realizată de plăcere, nu ca o constrângere!

În foarte multe situații, profesorii reclamă ca principal obstacol cu care se confruntă în abordarea temelor pe care le dau elevilor **dezinteresul** acestora din ce în ce mai ridicat, scăderea până la dispariție a motivației pentru învățare, concretizate de multe ori prin plictiseală și lipsa orizontului (*la ce sunt utile acum sau în viitorul copilului aceste teme?*).

Se constată lipsa exercițiului intelectual, a simțului responsabilității și a perseverenței elevului, așa că profesorii vorbesc despre lene intelectuală, despre lipsa voinței de a face temele sau despre “nepăsarea” și lipsa de interes a elevilor, acestea fiind dublate de graba de a termina cât mai repede o sarcină, de lucrul grăbit, dezordonat, superficial, de exercițiile efectuate incomplet sau copiate pe fugă, de la colegi, în pauzele orelor.

Elevii, mai ales cei mici, au nevoie de multă repetiție și exercițiu pentru a învăța un comportament. Necesitatea [obligativitatea – n.n.] temelor este, în acest sens, benefică. O dificultate [nu] ar fi decât în cazul în care nu am avea voie să dăm teme!

Pentru alți profesori, neefectuarea temelor ar putea fi justificată prin cauze fizice precum oboseala elevilor, pe de o parte, sau prin cauze obiective care țin de organizarea sistemului educațional, pe de altă parte, cum ar fi insuficiența critică a timpului (atât pentru profesor, cât și pentru elevi), numărul mare de discipline care duce la supraîncărcare, programul foarte aglomerat al elevilor, manualele inadecvate sau absența unor materiale auxiliare foarte utile, numărul inadmisibil de mare de elevi într-o clasă și nediversificarea sarcinilor.

O provocare în abordarea temelor pentru acasă este întotdeauna nivelul diferit de cunoștințe al elevilor, pentru că în orice clasă unii pot foarte mult, alții mult mai puțin, unii rezolvă temele foarte repede, alții foarte lent, unora li se par temele foarte simple și le fac rapid”; “Nivelele diferite de înțelegere ale elevilor (de aceeași vârstă) sunt foarte greu de corelat cu materia densă și complexă, care trebuie parcursă foarte rapid.

Supraîncărcarea apare, astfel, ca o consecință aproape inevitabilă, chiar împotriva voinței cadrului didactic, conștient de toate dificultățile și constrângerile elevilor:

Nu există timp suficient pentru fixarea cunoștințelor și pentru exersare, de aceea apar multe lacune, iar rezultatele se văd la test.

Multe cadre didactice identifică problemele cele mai mari în lipsa de concentrare a elevului, care conduce la creșterea timpului dedicat acestor sarcini (uneori de două sau de trei ori mai mult timp, după cum menționează unii respondenți), prin neseriozitate și

“obsesia pentru distracție”, prin posibilitatea mult mai facilă de a alege alte activități mult mai plăcute (sunt menționate cele cu telefonul, tableta calculatorul). Utilizarea în exces a tehnicii moderne este, în opinia unor cadre didactice, motivul pentru care unii elevi refuză să citească sau să facă probleme. Pe de altă parte, lipsa ei este văzută ca o limitare pentru rezolvarea temelor.

Aș vrea să nu suprasolicit elevii cu volumul temelor pentru acasă, însă nu sunt sigură că reușesc asta. Timpul destinat unei unități de învățare nu este suficient pentru formarea competențelor (din cauza programei încărcate), așa că temele sunt necesare pentru formarea unor deprinderi (de calcul, de scriere, citire etc.).

Multe voci din rândul cadrelor didactice care au răspuns chestionarului îi consideră pe **părinții** elevilor principalii vinovați pentru că nu valorizează și nu sprijină, în măsura în care ar fi necesar, aceste activități. Se acuză faptul că cei mai mulți dintre părinți sunt indiferenți, că manifestă o atitudine necooperantă, (“*atitudinea anti-învățare*”, o numește unul dintre profesori) și o mentalitate refractară la educația școlară, deci și la dificultățile școlare ale elevilor, mai ales în mediul rural:

Deseori, părinții nu-și sprijină copii în realizarea temelor, iar aceștia fie nu rezolvă corect, fie abandonează.

Principala dificultate cu care mă confrunt la școală, în ceea ce privește tema pentru acasă, este atitudinea părinților față de teme, care influențează, la rândul ei, atitudinea elevilor față de teme și față de școală. În mediul rural, cu precădere, părinții solicită ajutorul copiilor în gospodărie și mulți consideră temele o pierdere de timp, mai ales familiile care nu sprijină evoluția școlară a copilului și continuarea studiilor preuniversitare la un liceu sau la o școală profesională. De obicei, dacă familiile își susțin copiii și îi sprijină să evolueze cât mai mult, elevii nu au probleme în realizarea unor teme de calitate.

Există însă și o categorie de familii (incluzând aici părinți, bunici, frați) aflate la polul opus, care intervin în temele elevilor, uneori alte persoane fac temele în locul lor, transmitând subtil ideea că tema este o corvoadă, că sunt prea multe sau prea dificile pentru elev și nu o modalitate de a consolida competențele elevului. Sunt acei „părinți care nu îi lasă pe copii să gândească”, cum menționa un respondent. În acest sens, spun câțiva profesori, ar fi necesară o schimbare de mentalitate în legătură cu importanța temelor, a efortului personal care urmează a fi investit în aceste activități și în privința luării în considerare a nevoii de educație. Firește, toate acestea cu măsura cuvenită, fără exagerări.

În opinia profesorilor, temele sunt repetitive și rareori solicită abilitățile înalte, așa cum sunt creativitatea, gândirea critică etc., iar acest aspect poate fi interpretat ca un punct slab al modului în care sunt gândite temele elevilor. Iată un portret al elevului de azi, în viziunea unui respondent:

Sunt din ce în ce mai mulți elevi care nu mai au răbdare să aprofundeze sau să înțeleagă noțiunile, sunt indisciplinați și înclinați spre forme de violență verbală sau fizică.

Cei mai mulți profesori susțin că o parte dintre elevi nu își fac tema și că, de obicei, sunt aceiași. Sunt cei care au rezultate mai slabe și ai căror părinți devalorizează școala.

O recomandare și, în același timp, o practică a unor profesori este de a stabili anumite acorduri cu elevii, de exemplu de a mări o notă dacă se fac temele frecvent sau de a scădea nota la oral dacă sunt, de exemplu, mai multe teme neefectuate. Unii profesori constată că elevii lor doresc un anumit tip de teme mai antrenante și mai dinamice, care presupun lucrări efectuate în cooperare sau realizarea unor portofolii. Pe de altă parte, deși unii preferă lucrul în echipă, chiar și la temele pentru acasă, sunt și elevi care refuză să lucreze în echipă.

Profesorii atenționează în privința unor practici care devin deja obișnuință, de a lua temele de pe internet de-a gata, de a copia unul de la altul sau din alte surse:

Din păcate, există acest „minunat prieten”, calculatorul, la care elevii noștri aleargă să-și facă temele. Ei lasă deoparte manualul, caietul de notițe, dictionarul și fug la internet, unde găsesc referate gata făcute, chiar dacă sunt jalnice, găsesc dicționare on-line care le dau traduceri scoase din context, deci tot jalnice și, mai nou, site-uri care prezintă exerciții gata rezolvate. De exemplu: manualul Cutare, L2, ex. 1/pag. 25. Efectul: elevii noștri vin cu tema făcută, dar habar nu au cum să o rezolve, pentru că, deși au explicațiile teoretice chiar în pagina cu exercitiul respectiv, nu au răbdarea să-și arunce ochii acolo sau în caietul de notițe și se duc la „de gata.”

La acestea sunt adăugate scuzele frecvent auzite de la elevi: „nu am știut că astăzi trebuie să aduc portofoliul, am încurcat caietele, mi-am lăsat caietul acasă etc.”. La modul în care sunt privite temele pentru acasă contribuie și profesorul, prin modul în care monitorizează, corectează, oferă recompense pentru temă. Mulți recunosc că nu urmăresc efectuarea temei, uneori pentru că elevii știu că nu pot fi penalizați, dacă nu își fac temele. Greșelile la temă sunt frecvente, pentru că:

Elevii nu aprofundează acasă noțiunile teoretice predate la clasă, nu citesc lecția sau explicațiile teoretice, nu recapitulează și nu țin cont sau nu știu ce s-a predat, de aceea nici nu au cum să rezolve (corect) ceea ce ar trebui aplicat sau exersat.

Dar și atunci când profesorul urmărește și corectează aceste greșeli, ele se dovedesc uneori recurente, deoarece practicile superficiale de pregătire din partea elevilor nu se modifică.

Tema pentru acasă, în opinia elevilor

Din răspunsurile elevilor, se desprind acele **situații** tipice și repetitive când întâmpină probleme în rezolvarea temelor pentru acasă. Astfel, 49% dintre elevi se plâng când temele sunt prea multe, aproape 60% când temele sunt prea dificile; 16,6% când nu le este clar ceea ce trebuie să facă, 40% când nu le place materia; 27% când nu au note bune la acea materie, 7,4% când nu agreează profesorul care predă sau 16% când nu se simt capabili. Pentru toate variantele de răspuns există diferențe între răspunsurile elevilor din mediul urban (care sunt mai ridicate cu câteva procente), comparativ cu răspunsurile elevilor din mediul rural. După opinia elevilor, dificultatea sau complexitatea ridicate, precum și volumul exagerat sunt resimțite ca o povară, cu valori semnificativ mai crescute în special după clasa a VII-a. În general, dacă disciplina la care are teme nu este o disciplină preferată, nici temele nu sunt făcute cu plăcere. O parte dintre elevi (aproximativ 33%) susțin că întâmpină dificultăți atunci când și notele pe care le primesc nu sunt corespunzătoare.

Unii elevi spun că își rezolvă cu conștiinciozitate și constanță temele; mai mult decât atât, sunt elevi care exersează în plus pentru pregătirea la concursurile școlare, deși "timpul liber rămas dă cu minus", cum se exprimă unul dintre ei. Alții nu își fac niciodată temele sau rar, motivând tocmai prin refuzul de a accepta o activitate coercitivă:

Elevii se plâng de dificultatea temelor, de faptul că sunt prea multe și obositoare, de lipsa timpului necesar. De cele mai multe ori, copiilor, mai ales acelor din clasele primare, le este greu să rezolve temele pentru acasă, pentru că, fie nu le este clară cerința problemei, fie nu au urmărit, nu au înțeles sau nu au reținut informațiile și explicațiile date la școală și atunci nu știu cum să le aplice acasă.

Personal, foarte rar îmi fac temele. Fac doar dacă știu că trebuie să mă asculte sau dacă mi se pare mie interesant. Poate nu procedez bine, dar nu pot să învăț ceva cu forța!

Au fost înregistrate 870 de răspunsuri libere, care au evidențiat următoarele aspecte:

- **Referitor la tema în sine:** lipsa utilității imediate sau de perspectivă ("nu ajută la nimic", spun unii elevi), faptul că ar fi neinteresante, prea lungi ori prea dificile sau, dimpotrivă, foarte ușoare și cu un nivel de dificultate scăzut, monotone și repetitive, inutile.
- **Erori pedagogice care țin de profesor:** teme date de pe-o zi pe alta, exerciții greșite, deși au fost selectate de profesor sau depășind nivelul aplicațiilor discutate în clasă, ori care nu au

legătură cu tema respectivă. Nu sunt dimensionate corect, așa că unii elevi susțin că timpul necesar rezolvării lor este insuficient.

- **Comportamentul profesorului, atitudinea nepotrivită față de unii elevi** ("comportamentul profesorului te face să urăști materia"), corupția, lipsa unor explicații potrivite ("nu știu să explice"), sunt neinteresate de problemele elevilor. Profesorii nu evidențiază/nu laudă/nu ascultă elevii din aceste teme, ceea ce ar fi un comportament așteptat de elevi. Un copil spune că i se pare că "profesorul are ceva cu mine", altul susține că se simte amenințat sau că profesorul utilizează tema pentru a penaliza. Câțiva elevi afirmă că nu sunt de acord ca temele să fie făcute "cu forța", ele ar trebui să nu fie obligatorii. Exagerările sunt comentate astfel de către elevi:
- **Starea fizică și emoțională a elevului, atitudinea lui:** sunt oboseți, stresați mai ales atunci când "profesorul atrage atenția că sunt greșeli", "simt descurajare" pentru că nu știu să facă anumite teme. O elevă spunea, în acest sens, că a face o temă dificilă îi produce o emoție puternică, un stres, că "este ca și cum mi-ar mai spune că mai am 2 ani de trăit". Câțiva elevi se plâng de gradul mare de dificultate a temelor de matematică.

Doamna noastră profesoară de matematică, dă "vitamine", adică teme suplimentare, care trebuiesc obligatoriu rezolvate de pe o săptămână pe alta. Uneori sunt și 60 de exerciții, iar pe lângă aceste "vitamine", la matematică ni se dau și temele (zilnice) care ne ocupa mai mult de jumătate din timpul de rezolvare a temelor.

- **Deficiențe care țin de elev:** nu transcriu de pe tablă, nu înțeleg și nici nu citesc înainte de a face tema. Unii recunosc că își iau temele de pe internet, pentru că este mai facil astfel sau invocă motivul temei mult prea dificile.
- **Mediul școlar și condiții:** gălăgie în clasă și alți colegi care nu fac tema, naveta obositoare între casă și școală.

Opiniile părinților legate de problemele în rezolvarea temelor pentru acasă

Părinții consultați au fost rugați să evidențieze acele situații în care copiii lor întâmpină obstacole mai mari în rezolvarea temelor pentru acasă, știut fiind faptul că cele mai multe plângeri și nemulțumiri în această privință au venit tocmai din partea familiei elevului, nevoită să se confrunte, acasă, cel puțin uneori, cu momente de criză, de impas, generatoare de tensiuni și dezechilibre, pentru care aceasta este nevoită să mobilizeze resurse suplimentare – cel puțin de implicare și de timp.

Ierarhizând motivele probabile care conduc la aceste probleme, **gradul ridicat de dificultate a sarcinilor de lucru** se degajă categoric drept cel mai răspândit motiv. Alegerea acestui răspuns aparține a peste 60% dintre părinții respondenți. Se remarcă diferențe importante pentru clasele de gimnaziu și primele clase de liceu, unde acest gen de situație apare cu mai mare frecvență decât în clasele primare, unde se presupune că nivelul sarcinilor nu ar depăși, în mod obișnuit, capacitățile elevului sau unde părinții încă pot să nu se simtă depășiți de nivelul de dificultate. Cele mai dificile teme, în opinia părinților, apar a fi cele din gimnaziu, clasele a V-a și a VI-a, adică după ce se face

trecerea, de foarte multe ori abruptă și nu lipsită de consecințe, de la cerințele și modul specific de lucru din învățământul primar, către exigențele de cu totul altă factură pe care le impune intrarea în ciclul gimnazial. O altă posibilă explicație a acestei alegeri este faptul că, în primii ani de gimnaziu, mulți părinți încă mai încearcă să participe activ la educația copiilor lor, căutând să îi ajute la teme, însă dificultatea crește, nu mai pot ține pasul și resimt acest impas în primul rând la nivel personal.

Următorul motiv de impas se referă la existența unor neclarități privitor la formulările sarcinilor sau a sesizării unor lacune care nu permit înțelegerea cerințelor sau a modului de lucru/ de rezolvare. Procentul acestor răspunsuri este de peste 55%, cele mai ridicate frecvențe fiind înregistrate, de această dată, în clasele primare, unde se poate presupune că problemele apar mai degrabă întrucât copiii nu sunt întotdeauna foarte atenți sau nu vin acasă cu explicațiile complete primite la școală, iar atunci părinții sunt nevoiți să compenseze, efectuând propria informare. Alteori e posibil ca, pe alocuri, formulările ori explicațiile din manuale sau auxiliare să fie inadecvate pentru vârsta și nivelul de înțelegere a copilului. Există diferențe statistic semnificative între răspunsurile părinților din mediul rural (45,4%) și cel urban (56,2%) care pot fi puse pe seama unor așteptări și exigențe mai înalte în mediul urban, în privința rigurozității și acurateții sarcinilor, pe când mediul rural este cunoscut ca fiind ceva mai conformist și mai puțin critic în raport cu orice fel de autoritate.

A treia cauză raportată de către părinți ca frecvență a provocării unor situații problematice în legătură cu rezolvarea temelor o reprezintă volumul prea ridicat al acestora.

Afirmația este susținută de aproape jumătate dintre respondenți. Diferențele între răspunsurile părinților din mediul urban și ale celor din rural sunt importante, supraîncărcarea fiind reclamată în

Sunt prea multe teme pentru un copil obișnuit.

mult mai mare măsură de către părinții de la oraș, acolo unde se emite, din partea cadrului didactic, și supoziția implicită a unei mai mari disponibilități de timp și a unui interes sporit acordat studiului, pe lângă posibilitatea unei asistențe competente și a unui sprijin din partea părinților. Deși, în mod firesc, la nivelul

învățământului primar, procentul părinților care acuză numărul mare de teme este ceva mai scăzut față de cei care văd această problemă în anii de gimnaziu, totuși, faptul că 45,8% dintre părinții copiilor din primele clase primare și 48,6% dintre cei ai elevilor de clasele a III-a și a IV-a reclamă cantitatea exagerată de sarcini pentru acasă constituie un motiv de preocupare.

La o distanță ceva mai mare ca frecvență, pe poziția a patra se situează opțiunea legată de percepția propriei incompetențe sau de stima scăzută de sine, drept cauză a problemelor întâmpinate în rezolvarea temelor pentru acasă. Așadar, lipsa încrederii sau valorizarea negativă a capacităților proprii în raport cu sarcina reprezintă o barieră în calea efectuării temei pentru acasă, în opinia a circa unei treimi dintre părinți. Există diferențe între răspunsurile părinților din mediul rural (24%) și cel urban (aproape 35%), cei din urmă elevi fiind mult mai afectați, potrivit percepției părinților. Acest răspuns poate fi corelat cu cel referitor la gradul de dificultate, perceput ca mai ridicat în mediul urban, date fiind standardele implicite pentru emiterea de expectanțe mai crescute din partea cadrelor didactice. Este posibil ca aici să se regăsească fenomenul psihologic prin care elevii care s-au confruntat cu eșecuri repetate trăiesc acut sentimentul că nu pot stăpâni situația și tind să dezvolte ceea ce se numește neputință dobândită (sau incapacitate dobândită / resemnare învățată),

care conduce la o demotivare internă și la conduita de evitare, tradusă, în cazul nostru, prin neefectuarea temelor, care sunt asociate cu confirmarea devalorizării sinelui.

Un procent mai mic, dar nu lipsit de relevanță, de circa un sfert dintre părinți, confirmă faptul că atunci când elevilor le displace o disciplină, acesta devine un obstacol interior în efectuarea temelor respective. Există diferențe între răspunsurile provenite din mediul urban (peste 28%) și mediul rural (aproximativ 18%), datorat, probabil și modului diferit de raportare motivațională la învățare, iar aspectul devine mai critic la liceu (39%), atunci când și personalitatea elevului este din ce în ce mai conturată, tendința de autonomie și de așezare și se manifestă printr-o mai mare selectivitate în alegerea sau prioritizarea timpului alocat diverselor discipline, în funcție de preferințele și interesele manifestate.

Temele ar trebui diversificate, în unele situații sau la anumite materii, astfel încât elevul să nu se plictisească, ci să poată găsi în ele o stimulare și chiar o plăcere cognitivă. Cu toate acestea, cei mai mulți părinți afirmă că sunt repetitive (23,8%) și plictisitoare. Părinții din mediul rural aleg mai rar această variantă de răspuns (aproximativ 12%), la jumătate comparativ cu alegerile celor din mediul urban (probabil ca urmare a unei mentalități mai conservatoare), iar temele se percep ca devenind din ce în ce mai puțin interesante pe măsură ce elevii cresc (maximum este înregistrat în ultimele clase de liceu, când elevii ajung să învețe din ce în ce mai puțin pe bază de motivații extrinseci, iar vârsta îi îndeamnă să caute experiențe interesante, stimulative, provocatoare intelectual).

Faptul că elevului nu îi place profesorul care predă o anumită disciplină este mai puțin important și nu duce la dificultăți în privința temei decât în 20% dintre cazuri, elevii mai mari însă sunt mai afectați de acest aspect, comparativ cu cei din clasele primare. Eventualele note slabe la respectiva materie influențează în mică măsură modul în care sunt privite temele (aproximativ 6%).

Au nevoie elevii de ajutor? Cine îi ajută?

Recunoașterea existenței a multiple surse care creează dificultăți de gestionare a temelor pentru acasă conduce logic la chestiunea necesității unui sprijin pentru depășirea acestora.

Numai o mică parte dintre părinți susțin că elevii nu au nevoie de ajutor la teme (9,3%). În schimb, ceilalți respondenți, în majoritate zdrobitoare, susțin că aceștia nu se pot descurca numai pe cont propriu și, în acest sens, caută sau, cel puțin, simt nevoia de ajutor de la diverse persoane. Așa cum era de anticipat, părinții înșiși (sau alt membru din familie) sunt aceia la care copiii apelează înainte de toate și în măsură covârșitoare atunci când au de rezolvat temele - 33% chiar în mod continuu, de fiecare dată, iar peste 45%, uneori. În această privință, nu se remarcă diferențe semnificative din punctul de vedere al mediului de rezidență, în schimb ponderea implicării părinților scade odată cu intrarea la liceu.

În peste un sfert din totalul răspunsurilor, părinții consultați admit că trimit responsabilitatea sprijinului educațional suplimentar către profesorii mediatorii – cu o diferență semnificativă previzibil mai ridicată pentru cei din mediul urban, față de cei de la sat, mult mai lipsiți de astfel de mijloace.

Pe locul al treilea în această ierarhizare a persoanelor de sprijin la care recurg elevii atunci când se află în dificultatea rezolvării temelor sunt menționați chiar profesorii de la școală, care se presupune că sunt și cei care au dat respectivele teme – sau, poate, alții de la *after-school* - și, prin urmare, au și competența, și responsabilitatea cele mai adecvate pentru a elucida eventualele neclarități și a oferi elevilor asistența necesară rezolvării, precum și feed-back-ul de susținere. Aceste răspunsuri vin în întâmpinarea ideii că timpul exersării, al consolidării, al repetării și al studiului nu trebuie să fie neapărat unele pur individuale și lăsate pe seama orelor petrecute acasă, pe lângă odihnă și *loisir*, ci că aparțin legitim tot spațiului școlar, iar meditațiile – ca școală paralelă – vin numai să suplinească artificial, acolo unde familia dispune de resurse financiare, această necesitate de a integra și temele pentru acasă în spațiul pedagogic, extins, al școlii. Această opțiune de răspuns apare semnificativ mai mult la părinții din mediul rural, ceea ce poate semnala că profesorii de acolo se pot implica mai intens în susținerea propriilor elevi, inclusiv în ceea ce privește rezolvarea temelor, ei reprezentând, de multe ori, singura resursă umană sau singura instanță cu autoritate epistemică care este disponibilă.

Colegii de clasă pot fi de ajutor, dar câteodată (29,4%) , rar (30,4%) sau niciodată (34,5%), iar prietenii au o implicare și mai mică în depășirea unor dificultăți la temele pentru acasă (19% sunt ajutați de prieteni uneori, 22,8% sunt foarte rar ajutați și 55% nu sunt ajutați niciodată de prieteni).

O pondere relevantă și, totodată, îngrijorătoare, de circa 20%, o are și răspunsul care deplânge absența oricărui ajutor în efectuarea temelor, cu toate că trebuința acestuia se face simțită. Un număr foarte mare de răspunsuri ale părinților indică faptul că cel puțin o cincime dintre copiii lor nu găsesc la cine să apeleze pentru ajutor competent cel puțin în unele împrejurări, ceea ce arată că înșiși acei părinți fie nu sunt disponibili ca timp, fie se simt lipsiți de cunoștințe și abilități să-și poată susține copilul la nevoie. Ceea ce ne conduce încă o dată către problematizarea posibilității instituționalizării unei forme oarecare de asistență și sprijin pedagogic pentru copiii lipsiți de alte resurse și posibilități de ajutor în propria familie. Și aceasta se manifestă în mod ceva mai accentuat în mediul rural, precum și la clasele mai avansate, de final de gimnaziu și de liceu, acolo unde materiile sunt de o complexitate și dificultate care îi depășesc și, adesea, îi copleșesc, chiar pe părinții cei mai responsabili și mai suportivi.

Cum sunt ajutați copiii de către părinți?

Părinții își ajută copiii în rezolvarea temelor pentru acasă punând în acțiune diferite mijloace, forme și grade de implicare. Dintre acestea, cele mai frecvente sunt:

- Ajutorul punctual și țintit acolo unde sprijinul este solicitat sau unde părintele mai implicat depistează punctele slabe și obstacolele de înțelegere, de aplicare sau de realizare (execuție) - 58,4% dintre părinți. Părinții din mediul urban sunt semnificativ mai implicați decât cei din mediul rural - aproape 60% dintre ei declară că oferă cel puțin acest ajutor - precum și părinții elevilor din școala primară și ai celor de la început de gimnaziu, față de cei din anii terminali ai gimnaziului și de la liceu.
- Explicații suplimentare care clarifică cerințele unei teme (55%). Părinții din mediul urban sunt mai implicați, comparativ cu cei din rural și mai frecvent în clasele primare (la clasele I și a II-a

procentajul este de peste 66%), decât la alte niveluri de învățământ (la liceu numai 32% dintre părinți spun că mai oferă explicații elevilor);

- Simpla verificare a efectuării temelor (44,4%), ca formă minimală de angajare care presupune mai degrabă funcția unui control formal de execuție și care nu vine ca modalitate de ajutor pentru depășirea dificultăților, însă care, dacă este bine exercitată, poate oferi oportunități utile părintelui de conștientizare a problemelor pe care le întâmpină copilul, pentru a căuta soluții. Și aici se constată, din partea părinților, dezangajarea treptată, odată cu înaintarea în anii de studiu a elevului.
- Ajutorul acordat la documentări pe anumite teme (43%) sau la realizarea unor produse, teme practice (32%) sau la temele complexe, de sinteză (26%).

Demn de menționat este faptul că numai 5,5% dintre răspunsuri recunosc implicarea maximală (dar nu și corectă pedagogic, acolo unde cerințele se păstrează în cadrul rezonabilității, cel puțin) a părintelui, prin substituirea elevului în realizarea anumitor teme ("îi fac eu unele teme").

2.6. Recomandări ale actorilor investigați

Răspunsurile profesorilor cu privire la recomandările pentru îmbunătățirea cadrului actual de reglementare a temelor pentru acasă, se structurează pe mai multe dimensiuni:

1. Necesitatea reglementării problematicei asociate temelor pentru acasă printr-un act normativ

Este sau nu nevoie de un act normativ care să reglementeze rolul temelor pentru acasă și timpul necesar efectuării acestora?

Cu privire la acest aspect, opiniile cadrelor didactice sunt polarizate: o parte consideră că temele pentru acasă trebuie să beneficieze de o reglementare juridică pentru o raportare la un cadru comun, evitându-se astfel excesele legate de volumul temelor, gradul de dificultate, timpul necesar efectuării acestora etc.; la polul opus se situează profesorii care consideră că această chestiune trebuie să fie și poate fi gestionată de către profesioniști – cadrele didactice, în funcție de particularitățile fiecărei clase de elevi, reglementarea acestei problematice fiind văzută drept o constrângere a libertății de acțiune a profesorilor, propunând în consecință, abrogarea actului normativ care reglementează temele pentru acasă în învățământul preuniversitar; varianta considerată optimă de către cadrele didactice care împărtășesc această din urmă opinie o constituie elaborarea unor ghiduri sau a unor metodologii care să cuprindă recomandări referitoare la temele pentru acasă (rol, importanță, volum optim în funcție de nivelul de studii, de particularitățile psihologice, cognitive aferente fiecărei vârste etc.), pe discipline și, eventual, niveluri de învățământ.

2. Propuneri pentru completarea cadrului actual de reglementare - Ordinul nr. 5893/2016

- acordarea unei atenții speciale nu doar tehnicilor de învățare independentă, care contribuie la formarea unor deprinderi de rezolvare independentă a unor sarcini, transferabile în efectuarea temelor pentru acasă, ci și tehnicilor de lucru în echipă, care contribuie la exersarea competențelor de comunicare, negociere, management al timpului etc. – competențe transferabile în realizarea unor teme de grup, colective;

Este recomandat ca în anumite cazuri temele să vizeze interdisciplinaritatea, adică să se elaboreze în urma unui dialog constructiv pentru ca majoritatea profesorilor clasei să-și unifice limbajul și să se evite suprapunerile și în egală măsură, elevii să nu primească exerciții care să urmărească același obiectiv și aceiași competență.

- stabilirea unor teme pentru acasă cu caracter interdisciplinar sau trans-disciplinar;
- alternarea temelor clasice, tradiționale cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală (proiecte, machete), având în vedere preferințele și interesul elevilor pentru astfel de teme;

Decongestionarea programei școlare, printr-o sistematizare mai clară a conținuturilor și mărirea numărului de ore cu caracter aplicativ, în perfectă concordanță cu cerințele pieței muncii, va atrage după sine propunerea unor teme pentru acasă, care să se bazeze pe înțelegerea situațiilor reale de viață, cu care elevii se confruntă în viața de zi cu zi și care pot fi efectuate și cu ajutorul părinților.

- diferențierea între teme zilnice și teme cu termen mai lung de realizare (săptămânal, bilunar, lunar, semestrial), pentru formarea/dezvoltarea abilităților și competențelor elevilor legate de managementul timpului, a responsabilității etc.;
- adaptarea temelor la particularitățile de vârstă ale elevilor (nu doar în privința timpului alocat, ci și a nivelului de înțelegere, gradului de dificultate etc.);
- obligativitatea investigării opiniilor, atitudinilor și percepțiilor elevilor în legătură cu temele pentru acasă, prin aplicarea periodică a unor chestionare tematice (reprezintă o sursă de informații extrem de utilă pentru profesori, pentru reglarea volumului temelor, cunoașterea gradului de dificultate perceput, a interesului elevilor pentru realizarea temelor etc.); monitorizarea diverselor aspecte legate de temele pentru acasă, prin feed-back periodic de la elevi, părinți și profesori;
- utilizarea unor instrumente pentru monitorizarea și limitarea temelor pentru acasă, la fiecare disciplină, pentru cunoașterea timpului estimativ necesar efectuării acestora, care să sprijine cadrele didactice în stabilirea realistă a temelor: menționarea volumului temei și a timpul mediu necesar (ex. caietul/jurnalul/graficul clasei, disponibil/accesibil pentru toți profesorii care predau la clasa respectivă).

Profesorii de la clasă trebuie încurajați să aibă o privire globală asupra temelor pentru acasă, în așa fel încât efectuarea acestora să nu depășească maxim 2 ore/zi. În acest sens, este util ca în fiecare sală de clasă să existe un panou prevăzut cu un grafic al temelor ptr. acasă, completat zilnic de către fiecare profesor.

3. Detalierea/nuanțarea dispozițiilor cuprinse în actul normativ în vigoare

Temele pentru acasă trebuie gândite în așa fel încât să fie atractive, motivante, să-i stimuleze pe elevi, să le deschidă apetitul pentru creație și inovație.

Referitor la rolul temelor pentru acasă:

- stabilirea unor teme pentru acasă relevante, care să sprijine elevii în formarea/dezvoltarea de competențe, deprinderi etc.;
- evitarea temelor care presupun exerciții repetitive, bazate pe utilizarea aceluiași tip de algoritm sau care apelează exagerat la memorie;
- stabilirea mai multor teme care stimulează curiozitatea, implică imaginația, originalitatea, creativitatea și inovația; temele trebuie să fie atractive, să reprezinte o provocare și nu o povară;

- reducerea volumului temelor pentru acasă și a gradului lor de dificultate – desfășurarea activităților de învățare în timpul orelor de curs și mai puțin acasă (focalizare pe dimensiunea calitativă a temelor și nu pe cea cantitativă); existența unei concordanțe între activitatea de la clasă și tema pentru acasă;
- stabilirea diferențiată a temelor pentru acasă, astfel încât fiecare elev să poată efectua tema în acord cu nivelul său de pregătire, interesul pentru disciplina respectivă etc.;

Ceea ce contează cu prioritate este calitatea temelor și nu cantitatea lor, fapt pentru care acestea nu trebuie să încarce programul elevului, ci să mențină un echilibru între activitățile efectuate și timpul lor liber.

Temele pentru acasă trebuie gândite diferențiat, pe de o parte în funcție de scopul urmărit: fie consolidare și fixare a unor noțiuni fundamentale, fie performanță, iar atunci când se urmărește performanța, aceasta îi va viza doar pe anumiți elevi și nu pe toți elevii, iar pe de altă parte, temele ar trebui să fie diferențiate, în funcție de dezvoltarea psihică și cognitivă a fiecărui copil.

- exersarea, la orele de curs, a unor exerciții/probleme asemănătoare cu cele propuse în tema pentru acasă, pentru a fi accesibile și realizabile și de către elevii care nu beneficiază de ajutorul familiei sau de pregătire suplimentară privată (meditații).

Referitor la timpul necesar efectuării temelor:

- limitarea timpului necesar pentru efectuarea temelor, pentru toate disciplinele; reglementarea unui timp maxim de pregătire; propunerile referitoare la timpul maxim de pregătire variază între 10-20 minute/disciplină, nedepășind 2 ore/zi pentru toate disciplinele;
- stabilirea temelor pentru acasă cu luarea în considerare a timpului zilnic petrecut de către elevi la școală (la orele de curs), a timpului pentru activități extrașcolare (activități sportive, cultural-artistice, științifice, de recreere etc.), a timpului semi-impus (pentru hrană, igienă, drum locuință-școală etc.), pentru asigurarea unui stil de viață echilibrat.

Colaborarea strânsă dintre profesori, părinți și elevi, în scopul atragerii cât mai puternice a elevilor către întregul univers școlar și, implicit, către formarea unei noi percepții asupra a ceea ce înseamnă școala și nevoia de studiu și aprofundare.

Alte recomandări

- generalizarea programului "Școală după școală", în toate unitățile de învățământ - realizarea temelor integral în școală, după orele de curs, cu posibilitatea de sprijin din partea cadrelor didactice; includerea activităților extrașcolare – cursuri, consiliere, activități recreative etc.;

- problematica reprezentată de necesitatea temelor pentru acasă trebuie analizată în contextul corespondenței între programe școlare – manuale – gradul de dificultate al subiectelor de la examene/testări/evaluări naționale, la care se adaugă numărul mare al elevilor dintr-o clasă (aproximativ 30 sau peste); aceștia sunt apreciați ca reprezentând factorii care influențează decizia de stabilire a temelor pentru acasă;
- colaborarea între toți factorii interesați – elevi – profesori – familie – comunitate - media, pentru înțelegerea rolului temelor pentru acasă în formarea/dezvoltarea competențelor elevilor.

3. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

CONCLUZII

1. Subiectul temelor pentru acasă în sistemul de educație din România rămâne unul controversat, opiniile exprimate de cele mai importante categorii de actori ai învățării fiind adesea extrem de diferite între ele. Profesorii par să creadă mai mult în importanța temelor pentru acasă, în timp ce elevii și părinții și-ar dori ca temele să fie mai atractive, mai puține și mai centrate pe căutarea de informații suplimentare și pe sarcini de grup. Aceleași polarizări se constată și în interiorul aceluiași grup de respondenți cu privire la diferite aspecte legate de temele pentru acasă. Fetele sunt în mai mare măsură în favoarea temelor pentru acasă, spre deosebire de băieți, iar opiniile actorilor din mediul urban sunt nuanțate în raport cu a celor din rural.
2. Temele pentru acasă sunt considerate de cei mai mulți actori investigați ca fiind utile și necesare pentru îmbunătățirea învățării. Cu toate acestea, se constată o preponderență a temelor repetitive, monotone și dificile, care întăresc ceea ce s-a predat la clasă. Profesorii se concentrează pe explicarea sarcinilor și pe feedbackul frontal, în timp ce elevii și părinții își doresc teme diferențiate, provocatoare, pe care să le rezolve creativ și eventual în echipă.
3. Oboseala, stresul și suprasolicitarea exercitate de un volum adesea nerealist al temelor pentru acasă par să fie o realitate pentru fiecare dintre actorii investigați. Temele pentru acasă sunt arareori asociate cu bucuria de a învăța sau de a descoperi ceva nou. La ceastă situație se adaugă și faptul că, în general, nivelul de comunicare între cadrele didactice care dau teme la aceeași clasă este relativ scăzut, fără a lua în considerare încărcarea elevilor într-o zi sau într-o săptămână de școală.
4. Este sau nu nevoie de un act normativ care să reglementeze rolul temelor pentru acasă și timpul necesar efectuării acestora? Cu privire la acest aspect, opiniile cadrelor didactice sunt polarizate: o parte consideră că temele pentru acasă trebuie să beneficieze de o reglementare juridică pentru o raportare la un cadru comun, evitându-se astfel excesele legate de volumul temelor, gradul de dificultate, timpul necesar efectuării acestora etc.; la polul opus se situează profesorii care consideră că această chestiune trebuie să fie și poate fi gestionată de către profesioniști – cadrele didactice, în funcție de particularitățile fiecărei clase de elevi, reglementarea acestei problematici fiind văzută drept o constrângere a libertății de acțiune a profesorilor.

RECOMANDĂRI

1. Respondenții care susțin abrogarea actului normativ cu privire la temele pentru acasă în învățământul preuniversitar propun elaborarea unor ghiduri sau a unor metodologii care să cuprindă recomandări referitoare la temele pentru acasă (rol, importanță, volum optim în funcție de nivelul de studii, de particularitățile psihologice, cognitive aferente fiecărei vârste etc.), pe discipline și, eventual, niveluri de învățământ.
2. Categoria celor care susțin modificarea actului normativ cu privire la temele pentru acasă propun ca modificările să țină seama de acordarea unei atenții speciale nu doar tehnicilor de învățare independentă, care contribuie la formarea unor deprinderi de rezolvare independentă a unor sarcini, transferabile în efectuarea temelor pentru acasă, ci și tehnicilor de lucru în echipă, care contribuie la exersarea competențelor de comunicare, negociere, management al timpului etc. – competențe transferabile în realizarea unor teme de grup.
3. Alte propuneri privind completarea cadrului legislativ vizează: nevoia de stabilirea unor teme pentru acasă cu caracter interdisciplinar sau trans-disciplinar; alternarea temelor clasice, tradiționale cu

cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală (proiecte, machete), având în vedere preferințele și interesul elevilor pentru astfel de teme; diferențierea între teme zilnice și teme cu termen mai lung de realizare (săptămânal, bilunar, lunar, semestrial), pentru formarea/dezvoltarea abilităților și competențelor elevilor legate de managementul timpului, a responsabilității etc.; adaptarea temelor la particularitățile de vârstă ale elevilor (nu doar în privința timpului alocat, ci și a nivelului de înțelegere, gradului de dificultate etc.).

4. O recomandare utilă care ar putea fi implementată la nivelul clasei ar putea fi utilizarea unor instrumente pentru monitorizarea și limitarea temelor pentru acasă, la fiecare disciplină, pentru cunoașterea timpului estimativ necesar efectuării acestora, care să sprijine cadrele didactice în stabilirea realistă a temelor: menționarea volumul temei și a timpul mediu necesar (ex. caietul/jurnalul/graficul clasei, disponibil/accesibil pentru toți profesorii care predau la clasa respectivă).
5. La nivel general, se desprind o serie de recomandări care conduc spre ideea limitării timpului necesar pentru efectuarea temelor, pentru toate disciplinele; reglementarea unui timp maxim de pregătire; propunerile referitoare la timpul maxim de pregătire variază între 10-20 minute/disciplină, nedepășind 2 ore/zi pentru toate disciplinele.

ANEXE

Tabel 1. Distribuție teritorială a respondenților la chestionarul online

JD	Cadre didactice	Elevi	Părinți	Total
AB	160	258	177	595
AG	311	752	339	1402
AR	186	747	370	1303
BC	268	564	313	1145
BH	310	1683	592	2585
BN	199	313	198	710
BR	429	1535	379	2343
BT	235	668	171	1074
BU	1024	3881	10143	15048
BV	253	659	527	1439
BZ	188	438	193	819
CJ	432	1209	1375	3016
CL	131	441	244	816
CS	158	199	88	445
CT	732	1575	1297	3604
CV	94	50	84	228
DB	314	712	331	1357
DJ	189	567	334	1090
GJ	140	642	220	1002
GL	268	1174	442	1884
GR	35	72	59	166
HD	237	1151	436	1824
HR	239	663	179	1081
IF	73	444	291	808
IL	119	176	138	433
IS	440	1872	990	3302
MH	45	68	2778	2891
MM	443	2124	489	3056
MS	310	753	470	1533
NT	397	1505	478	2380
OT	145	227	113	485
PH	236	715	428	1379
SB	156	279	218	653
SJ	146	254	196	596
SM	112	183	194	489
SV	443	1415	416	2274
TL	79	593	121	793
TM	385	549	636	1570
TR	225	705	375	1305

VL	247	370	278	895
VN	141	293	130	564
VS	93	290	135	518
XX	16	18	18	52
Total	10783	32786	27383	70952

Tabel 2. Opinii privind rolul temelor pentru acasă, pe categorii de respondenți

	Cadre didactice	Elevi	Părinți
Consolidarea activității derulate în clasă	57,6%	61,70%	67,40%
Aprofundarea activității derulate în clasă	34,1%	78,20%	72,60%
Dezvoltarea capacității de muncă independentă și de organizare a timpului personal al elevului	32,9%	48,30%	52,10%
Dezvoltarea abilităților de autoevaluare a propriilor competențe	27,9%	68,40%	67,30%
Dezvoltarea competenței de a învăța să înveți	21,7%	43,30%	44,50%
Transferarea achizițiilor în contexte noi de învățare	19,4%	78,90%	75,50%
Stimularea responsabilității pentru propria învățare	19,0%	58,80%	58,50%
Stimularea curiozității pentru cunoaștere	18,1%	68,80%	60,60%
Stimularea motivației și perseverenței în învățare	11,8%	55,00%	46,60%
Încurajarea învățării în timpul liber	9,8%	76,00%	79,90%
Dezvoltarea abilităților de a căuta, selecta și organiza informațiile relevante	8,8%	67,80%	70,70%
Extinderea activității derulate în clasă	8,3%	64,40%	55,20%
Dezvoltarea competențelor de lucru în echipă, prin sarcinile de grup	5,4%	70,20%	58,90%

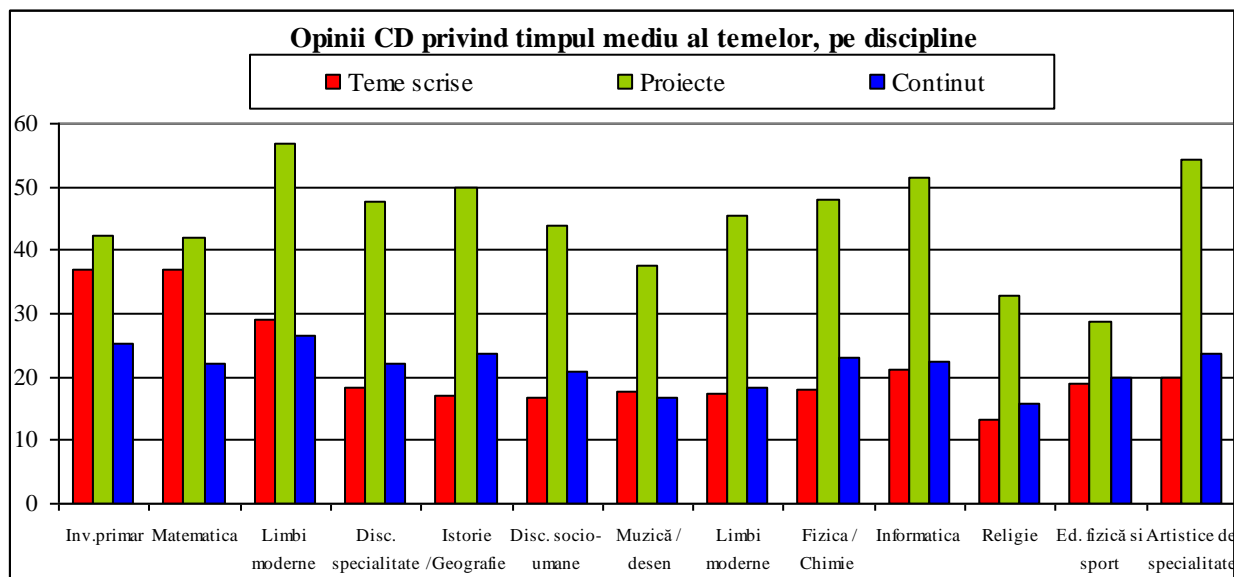
Tabel 3. Timp mediu pentru efectuare temelor pentru acasă, în opinia cadrelor didactice (în minute) Atunci când stabiliți o temă pentru acasă (scrisă, practică etc.) sau alte activități de pregătire pentru școală, cât timp considerați că este necesar elevilor pentru a le realiza complet?

	Total	Rural	Urban	Inv.primar	Matematică și științe	Lb. materne	Lb.moderne
Cadre Didactice							
Teme	32,6	31,4	33,4	42,2	35,4	32,9	19,4
Proiecte	53,6	50,2	55,7	48,5	55,8	64,2	51,2
Conținut	26,3	26,9	25,9	28,1	25,0	29,0	20,1

Tabel 4. Timp mediu pentru efectuare temelor pentru acasă, în opinia cadrelor didactice, în funcție de disciplina predată (în minute)

		Estimare Cadre didactice timp mediu pe categ. Minute		
		Teme	Proiecte	Conținut
1	Discipline învățământ primar	37,1	42,2	25,3
2	Matematica	36,8	42,0	22,1
3	Limbi materne (romana / maghiara / alte)	29,0	56,8	26,4
4	Discipline de specialitate (tehnice / economice / psihopedagogice)	18,4	47,7	22,0

5	Istorie /Geografie/Istorie-geografie	17,2	49,8	23,8
6	Discipline socio-umane / Educație socială / cultura civică	16,6	44,0	20,8
7	Educație muzicală / Educație plastica	17,8	37,7	16,6
8	Limbi moderne	17,3	45,5	18,2
9	Fizica / Chimie / Fizica-Chimie / Biologie	18,1	48,0	22,9
10	Informatica / IT / TIC	21,1	51,6	22,4
11	Religie	13,2	33,0	15,7
12	Educație fizică și sport / discipline sportive	19,1	28,6	19,8
100	Discipline artistice de specialitate	20,0	54,3	23,7

Tabel 5. Timp mediu pentru efectuare temelor pentru acasă, în opinia elevilor și părinților, în funcție de (în minute)

		Elevi		Părinți	
		Teme	Proiecte	Teme	Proiecte
Total	Total	146,3	107,6	139,3	120,0
Mediu	Rural	133,0	96,1	122,2	107,9
	Urban	149,6	110,4	140,9	121,0
Clasa	1-2			111,6	98,4
Clasa	3-4	119,1	70,3	132,4	106,5
	5-6	137,4	86,5	151,1	127,5
	7-8	150,6	102,1	155,3	134,4
	9-10	150,0	117,8	155,6	140,0
	11-13	150,2	125,5	150,5	134,9
Gen	Feminin	154,6	115,1	142,4	122,7
	Masculin	135,1	97,6	136,7	117,7

Tabel 6. Atunci când sunt solicitați elevilor să realizeze teme pentru acasă:

	CD	Elevi	
	Teme pt.acasă	Teme scrise	Conținuturi
Elevii se pot baza doar pe achizițiile din clasă, din activitatea curentă.	91,9%	21,7%	42,1%
Elevii au nevoie să reia achiziții din orele anterioare/din anii anteriori.	63,6%	22,0%	27,4%
Elevii au nevoie să caute informații suplimentare, din surse indicate de mine.	54,1%	25,0%	13,5%
Elevii au nevoie de cunoștințe suplimentare, pe care trebuie să le caute independent	41,4%	26,5%	12,0%

Tabel 7 Ritmicitatea verificării temelor indicate pentru acasă

	Total	Rural	Urban
	CD		
în următoarea oră	89,3%	90,8%	88,5%
după mai multe teme rezolvate de elevi	8,8%	7,7%	9,5%
nu am timp pentru verificarea temelor	1,8%	1,5%	2,0%
Elevi			
în următoarea oră	62,00%	65,10%	61,30%
după mai multe teme rezolvate de elevi	14,30%	17,90%	13,50%
nu am timp pentru verificarea temelor	23,60%	16,90%	25,30%

Tabel 8. Modalitatea de verificare la nivelul clasei de elevi

	Total	Rural	Urban
	CD		
verificare frontală (cu toată clasa)	52,9%	52,8%	52,9%
verificare prin sondaj	15,9%	13,2%	17,5%
verificare individuală a fiecărui elev	31,3%	34,0%	29,6%
Elevi			
verificare frontală (cu toată clasa)	82,4%	54,6%	53,1%
verificare prin sondaj	10,7%	21,1%	30,2%
verificare individuală a fiecărui elev	6,9%	24,3%	16,7%

Tabel 9. Modalitatea de verificare a temelor indicate pentru acasă

	Total	Rural	Urban
	CD		
verificarea caietelor de teme	37,0%	42,8%	33,6%
verificare orală	21,4%	20,4%	21,9%
teste de evaluare pe baza temelor	3,2%	2,0%	3,8%
discutarea cu elevii a dificultăților întâmpinate în realizarea temei	35,3%	32,2%	37,1%
Elevi			
verificarea caietelor de teme	38,1%	45,4%	36,2%
verificare orală	27,4%	23,9%	28,2%
teste de evaluare pe baza temelor	3,7%	3,2%	3,8%

discutarea cu elevii a dificultăților întâmpinate în realizarea temei	30,9%	27,5%	31,7%
---	-------	-------	-------

Tabel 10. Cât de des utilizați fiecare dintre tipurile de teme descrise în variantele de mai jos?

	de fiecare dată	uneori	rareori	niciodată
Cadre didactice				
teme obligatorii, comune pentru toți elevii	67,0%	21,6%	8,5%	2,9%
teme diferențiate, cu rol de aprofundare, pregătire pentru concursuri, olimpiade etc.	9,4%	46,1%	37,6%	6,9%
teme diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare	17,8%	50,5%	24,3%	7,4%
teme opționale, la alegerea elevilor dintr-o listă dată	5,9%	25,6%	48,8%	19,6%
teme facultative (suplimentare, neobligatorii)	8,6%	25,1%	46,8%	19,5%
Elevi				
teme obligatorii, comune pentru toți elevii	86,5%	10,3%	1,8%	1,3%
teme diferențiate, cu rol de aprofundare, pregătire pentru concursuri, olimpiade etc.	15,2%	34,6%	27,0%	23,2%
teme diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare	6,9%	11,0%	12,9%	69,2%
teme opționale, la alegerea elevilor dintr-o listă dată	5,4%	10,0%	17,1%	67,5%
teme facultative (suplimentare, neobligatorii)	8,6%	24,3%	29,1%	38,0%

Tabel 11. Modalitatea de stabilire a temelor pentru acasă:

	Total	Rural	Urban
CD			
Țin cont de volumul de teme pe care îl au, informându-mă direct de la elevii.	59,2%	56,6%	60,8%
Stabilesc volumul temelor independent de temele pe care elevii le primesc la alte discipline în perioada respectivă.	24,9%	25,6%	24,4%
Țin cont de volumul de teme pe care îl au, informându-mă de la colegii profesori.	15,9%	17,8%	14,8%
Elevi			
Profesorii ne consultă pe noi, elevii, cu privire la ce teme ne dau	7,3%	12,9%	5,9%
Profesorii stabilesc ei singuri temele	91,4%	85,1%	92,9%
Profesorii se consultă unii cu alții cu privire la ce teme ne dau într-o zi de școală	1,3%	2,0%	1,1%

Tabel 12 Tipuri de teme pentru acasă rezolvate cu plăcere

	Elevi	Părinți
realizarea de lucrări/referate (teme de documentare)	24,8%	27,7%
realizarea de proiecte în pereche/ echipă	32,8%	
realizarea de portofolii (dosar cu lucrări personale)	17,9%	26,5%
rezolvarea de exerciții și probleme	25,9%	33,1%
scrierea de eseuri, compuneri etc.	16,7%	16,0%
realizarea de desene, colaje, machete, experimente, observări directe (aplicații practice)	29,9%	58,9%

Tabel 13. Teme pentru vacanță

De obicei primiți teme pentru acasă pe perioada vacanțelor?

			da, teme obligatorii	da, teme cu caracter opțional (le face doar cine vrea)	nu
Total	Total	28499	60,2%	24,4%	15,4%
Mediu	Rural	5626	51,9%	27,8%	20,3%
	Urban	22873	62,2%	23,5%	14,3%
Clasa	3-4	1530	60,1%	25,6%	14,3%
	5-6	4778	64,3%	24,6%	11,1%
	7-8	7165	62,7%	25,7%	11,6%
	9-10	8482	63,2%	21,2%	15,6%
	11-13	6490	50,5%	26,5%	23,0%
Profil	Vocațional	1296	53,0%	24,6%	22,4%
	Alte	27203	60,5%	24,3%	15,2%
Gen	Feminin	16349	61,8%	23,7%	14,5%
	Masculin	11507	57,9%	25,4%	16,7%

	Tota l	Rural	Urba n	Inv.prim ar	Mate / stiințe	Lb. materne	Lb.moder ne
da, teme obligatorii	4,6%	4,2%	4,9%	5,2%	5,6%	6,5%	2,4%
da, teme cu caracter opțional sau facultativ	42,9%	44,2%	42,1%	58,4%	42,1%	55,9%	29,7%
nu	52,5%	51,6%	53,0%	36,3%	52,2%	37,5%	67,9%

		da, de cele mai multe ori	Da, dar cu caracter opțional	nu
Elevi				
	Total	60,2%	24,4%	15,4%
Mediu	Rural	51,9%	27,8%	20,3%
	Urban	62,2%	23,5%	14,3%
Clasa	3-4	60,1%	25,6%	14,3%
	5-6	64,3%	24,6%	11,1%
	7-8	62,7%	25,7%	11,6%
	9-10	63,2%	21,2%	15,6%
	11-13	50,5%	26,5%	23,0%
Părinți				
	Total	28,0%	61,7%	10,3%
Mediu	Rural	29,9%	53,6%	16,6%
	Urban	27,8%	62,5%	9,8%
Clasa	1-2	30,7%	54,3%	15,0%
	3-4	29,7%	61,5%	8,8%
	5-6	26,3%	65,4%	8,3%
	7-8	26,8%	64,9%	8,3%
	9-10	23,5%	65,9%	10,6%
	11-13	28,1%	58,3%	13,6%

		CD		
	Total	4,6%	42,9%	52,5%
Mediu	Rural	4,2%	44,2%	51,6%
	Urban	4,9%	42,1%	53,0%
Disc	Inv.primar	5,2%	58,4%	36,3%
	Mate / stiințe	5,6%	42,1%	52,2%
	Lb. materne	6,5%	55,9%	37,5%
	Lb.moderne	2,4%	29,7%	67,9%

Tabel 14. Opinii privind timpul zilnic maxim de pregătire a unui elev pentru școală

	Teme scrise, activități practice, lucrări de sinteză etc.	Învățarea conținuturilor predate
Cadre didactice		
Timp mediu (minute)	85,3	75,1
sub 1 oră	33,0%	50,1%
1-2 ore	54,3%	42,3%
2-3 ore	11,2%	6,6%
peste 3 ore	1,5%	1,0%
Elevi		
Timp mediu (minute)	95,3	86,8
sub 1 oră	30,1%	39,1%
1-2 ore	47,6%	45,2%
2-3 ore	15,3%	10,7%
peste 3 ore	6,9%	5,0%
Părinți		
Timp mediu (minute)	83,2	72,0
sub 1 oră	38,2%	55,4%
1-2 ore	49,7%	38,8%
2-3 ore	10,1%	4,6%
peste 3 ore	2,0%	1,2%
Estimări minute		
sub 1 oră		50
1-2 ore		90
2-3 ore		150
peste 3 ore		210